

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2021

Anna Marie Nešpůrková

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra politologie

**Katalánské separatistické tendence v diskurzivní
perspektivě**

Bakalářská práce

Autor: Anna Marie Nešpůrková

Studijní program: B6701

Studijní obor: Politologie

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Pavlína Springerová, Ph.D.

Stratov, 2021

Zadání bakalářské práce

Autor: Anna Marie Nešpůrková

Studium: F17BP0255

Studijní program: B6701 Politologie

Studijní obor: Politologie

Název bakalářské práce: **Katalánské separatistické tendence v diskurzivní perspektivě**

Název bakalářské práce AJ: Catalan separatist tendencies in a discursive perspective

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se zabývá problematikou katalánského separatismu v kontextu diskurzu, který byl při interakci se španělskou vládou uplatňován. Situace, která nastala po roce 2017, je považována za nejhlubší vnitropolitickou krizi od smrti diktátora Francisca Franca. Cílem práce je analyzovat vzájemné interakce mezi představiteli katalánské a španělské vlády. Sledováno bude, jaké diskurzivní strategie obě strany vnitropolitického konfliktu uplatňovaly. Jak rámovaly danou problematiku a mobilizovaly své příznivce. Práce bude dělena na několik částí. V teoretické části bude představena teorie konstruktivismu, pod kterou spadá i koncept rámování, vysvětleny pojmy jako je separatismus, nacionalismus a regionalismus. V analytické části budou interpretovány za pomoci diskurzivních rámců projevy představitelů španělské a katalánské vlády ve vzájemné interakci. Užita je metoda synchronní i diachronní komparace, jelikož diskurzivní rámce představitelů obou stran separatistického konfliktu budou komparovány jak ve vzájemné interakci, tak i na časové ose. Zkoumané období začíná rokem 2010, kdy španělský ústavní soud negoval některé články autonomního statusu Katalánska, od té doby můžeme pozorovat zintenzivnění separatistických tendencí, a končí rokem 2020 s ambicí zachytit nejaktuálnější vývoj. Hlavním zdrojem pro účely práce vyjma odborné literatury budou internetové stránky španělské a katalánské vlády, resp. archiv projevů jejich představitelů.

Klíčová slova: konstruktivismus, Španělsko, koncept rámování, Katalánsko, nacionalismus, separatismus

Balcells, A. et al. 2011. *Historia de Catalunya*. Barcelona: L'esfera dels llibres.

Buben, R. 2010. *Stále rozdělované Španělsko*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.

Consell Assessor per a la Transició Nacional. 2014. *La viabilitat fiscal i financera d'una Catalunya Independent*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Conversi, D. 1997. *The Basques, the Catalans and Spain. Alternative Routes to Nationalist Mobilisation*. London: Hurst & Company.

De la Granja, J. et al. 2003. *La Espana de los nacionalismos y las autonomías*. Madrid: Síntesis.

Karlas, J. 2007. 'Současné teorie mezinárodních institucí?'. *Czech Journal of International Relations* 42, č. 1, 66-85.

Snow, David a Benford, Robert. 1988. *Ideology, Frame Resonance and Participant Mobilization*. London: JAI Press.

Strmiska, M. et al. 2005. *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů*. Praha: Portál.

Garantující pracoviště: Katedra politologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Pavlína Springerová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 12.5.2020

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením
Mgr. et Mgr. Pavlín Springerové, Ph.D. a uvedla jsem všechny použité prameny
a literaturu.

Ve Stratově dne 25. 6. 2021 _____

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. et Mgr. Pavlíně Springerové, Ph.D. za cenné rady a podnětné připomínky.

Poděkování patří rovněž JUDr. Ivanu Jančárkovi, Ing. Imrichu Klimentovi a Ignaciu Molinovi za jejich ochotu poskytnout rozhovory pro mou bakalářskou práci.

Anotace

Anna Marie Nešpůrková, 2021. *Katalánské separatistické tendence v diskurzivní perspektivě*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra politologie. Bakalářská práce.

Práce se zabývá diskurzem španělských politických elit v kontextu katalánského separatismu. Zkoumá, jak se diskurz vyvíjel během dvou sledovaných období a zda došlo ke změně přístupu centrální či katalánské vlády. Politické elity představují dvě katalánské vlády, tedy mandát Carlese Puigdemonta a Quima Torry a následně dvě centrální vlády, Mariana Rajoye a Pedra Sáncheze. Hlavním zdrojem jsou twitterové účty daných politiků. Tweety a další údaje z Twitteru byly shromážděny za pomoci programovacího jazyka R, konkrétně balíčku rtweet.

Cílem práce je zjistit, jak španělské politické elity rámuji problematiku katalánského separatismu a jak probíhala jejich vzájemná interakce. Pozornost bude zaměřena na to, jaké strategie politické elity využívaly a zdali je možné zaznamenat proměny v diskurzu ze strany centrální či katalánské vlády.

Na základě vytyčených cílů jsou formulovány následující výzkumné otázky: Jak rámuji politické elity katalánský separatismus a jak probíhá jejich vzájemná interakce? Jak se proměňoval diskurz na časové ose ze strany katalánské a centrální vlády?

Práce je časově ohraničena roky 2010, kdy došlo ke zrušení některých článků autonomního statutu Katalánska a končí rokem 2020, tedy po dohodě katalánské ERC s centrální vládou.

Užita je metoda synchronní i diachronní komparace a koncept rámování od autorů Snowa a Benforda.

Klíčová slova: konstruktivismus, Španělsko, koncept rámování, Katalánsko, nacionalismus, separatismus

Annotation

Anna Marie Nešpůrková, 2021. *Catalan separatist tendencies in discursive perspective*. Hradec Králové: University of Hradec Králové, Philosophical Faculty, Department of Political Science. Bachelor thesis.

The thesis examines the discourse of Spanish political elites in the context of Catalan separatism. It examines how the discourse evolved during the two periods under review and whether there was a change in the approach of the central or Catalan government. The political elites are represented by the two Catalan governments, that is, the mandate of Carles Puigdemont and Quim Torra, and subsequently by the two central governments, Mariano Rajoy and Pedro Sánchez. The main source is the twitter accounts of the politicians in question. Tweets and other Twitter data were collected using the R programming language, specifically the rtweet package.

The aim of the thesis is to find out how Spanish political elites frame the issue of Catalan separatism and how they interact with each other. The focus will be on what strategies the political elites used and whether it is possible to observe changes in the discourse from the central or Catalan government.

During the research we ask the following research questions: how do political elites frame Catalan separatism and how do they interact with each other? How has the discourse on the timeline been transformed by the Catalan and central governments?

The thesis is timed around 2010, when some articles of the autonomous statute of Catalonia were abrogated, and ends in 2020, after the Catalan ERC's agreement with the central government.

The work uses the method of synchronic and diachronic comparison and the concept of framing by Snow and Benford.

Keywords: constructivism, Spain, framing concept, Catalonia, nationalism, separatism

Obsah

Úvod.....	1
1 Teoretická část.....	5
1.1 Konstruktivismus	5
1.1.1 Diskurz a jeho zkoumání v rámci diskurzivních analýz.....	7
1.1.2 Koncept rámování.....	8
1.2 Politické elity na sociálních sítích.....	11
1.3 Využívání Twitteru politickými elitami.....	11
1.4 Katalánský nacionalismus z pohledu teorie nacionalismu.....	12
1.4.1 Politické projevy katalánského nacionalismu.....	16
1.5 Katalánský separatismus z pohledu teorie separatismu/ secesionismu...20	
1.6 Metodologie	21
2 Vývoj katalánského separatismu od roku 2010 do roku 2017	23
3 Diskurzivní analýza katalánského separatismu od roku 2017.....	29
3.1.1 Rámování katalánského separatismu ze strany Mariana Rajoye	29
3.1.2 Rámování katalánského separatismu ze strany Carlese Puigdemonta	36
3.1.3 Rámování katalánského separatismu ze strany Pedra Sáncheze	43
3.1.4 Rámování katalánského separatismu ze strany Quima Torry.....	51
Závěr	59
Seznam použitých pramenů a literatury.....	64

Seznam použitých zkratk

ERC – Republikánská levice Katalánska (Esquerra Republicana de Catalunya)

JxCat – koalice Společně pro Katalánsko (Junts per Catalunya)

CUP – Kandidátka lidové jednoty (Candidatura de Unidad Popular)

PSOE – Španělská socialistická dělnická strana (Partido Socialista Obrero Español)

PP – Lidová strana (Partido Popular)

CiU – koalice Konvergence a Jednota (Convergència i Unió)

Úvod

Práce se zabývá problematikou katalánského separatismu na diskurzivní úrovni katalánských a španělských politických elit. Ambicí je zachytit, jak se diskurz vyvíjel během dvou sledovaných období a zda došlo ke změně v přístupu vybraných aktérů.

Katalánský separatismus je jedno ze stěžejních témat španělské politiky. Snaha o nezávislost Katalánců je z pohledu Španělska unilaterální záležitost. Nicméně v souladu s ústavou Španělska vyžaduje souhlas všech ostatních Španělů, resp. všech 17 autonomních oblastí. Očima separatistů se to zdá jako věc čistě jejich rozhodnutí, ale tak to samozřejmě není. Kdyby se postupovalo dle ústavy, pravděpodobně by nezávislost schválena nebyla, jelikož Španělsko nebude mít zájem na osamostatnění Katalánska, ať už v ekonomické, politické či jiné rovině. To znamená, že v politice Španělska hraje katalánský separatismus již delší dobu velice významnou roli (rozhovor s Imrichem Klimentem, 2021). Vzhledem ke španělskému volebnímu systému dochází k nadreprezentaci vítěze (a druhého) (Buben 2010). Celonárodní volby však málokdy skončily ziskem absolutní většiny jedné strany, pro sestavení vlády je proto nutná podpora menších stran, jako jsou například katalánští a baskičtí nacionalisté. Celonárodní strany tedy byly nuceny úzce spolupracovat s nacionalistickými subjekty (Springerová 2019). Vznik vlády Pedra Sáncheze v lednu 2020 umožnila právě katalánská separatistická strana Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) (La Vanguardia 2020).

Projevy katalánského nacionalismu však sahají hluboko do historie, proti nadvládě monarchie povstali již v 17. století. Katalánský nacionalismus se ale oficiálně začal formovat až během druhé poloviny 19. století, kdy docházelo k obrození katalánské kultury a jazyka, což zapříčinilo budování národního sebeuvědomění. Katalánsko se následně koncem 19. století definovalo jako národ (Muñoz 2018: 77). Katalánští separatisté si stojí za tím, že mají právo na sebeurčení katalánského národa, a to je opravňuje k tomu, aby si vytvořili svůj samostatný stát (rozhovor s Ivanem Jančárkem, 2021).

Posilování katalánské národní identity a vymezování vůči centrální vládě začalo výrazněji po znovuoobnovení katalánské vlády v roce 1977, kdy se stal jejím

předsedou Jordi Pujol. Vztahy mezi Španělskem a Katalánkem byly v osmdesátých letech složité, jelikož nastávaly vzájemné střety ohledně rozložení pravomocí (Muñoz 2018: 88).

Když v roce 1996 zvítězila ve španělských volbách Lidová strana (PP – Partido Popular) v čele s José Mariou Aznarem, k získání většiny potřebovala podporu katalánské strany CiU (Convergència i Unió), tedy podporu Jordiho Pujola. Došlo k uzavření smlouvy, kterou Pujol¹ umožnil vytvoření vlády PP poskytnutím potřebných hlasů, výměnou za posílení autonomie Katalánska.

Zásadní změna nastala s nástupem nové vlády v roce 2003, kdy se jasným cílem stal nový autonomní statut. Katalánsko se po náročném vyjednávání s centrální vládou, za vlády Josého Luise Zapatero (PSOE), dohodlo na novém statutu pro autonomní společenství. Statut byl schválen v roce 2006 Parlamentem, Kongresem i katalánským referendem (Balcells 2011: 851). Ústavní soud ale v roce 2010 zrušil některé články nového autonomního statutu, které měly pro Katalánce značný význam² (Springerová 2019). Od této doby můžeme pozorovat zintenzivnění separatistických tendencí.

Cílem práce je zjistit, jak španělské politické elity rámuji problematiku katalánského separatismu a jak probíhala jejich vzájemná interakce. Pozornost je věnována tomu, jaké strategie politické elity využívaly a zdali je možné zaznamenat proměny v diskurzu ze strany centrální či katalánské vlády.

Na základě vytyčených cílů jsou formulovány následující výzkumné otázky:

Jak rámuji politické elity katalánský separatismus a jak probíhá jejich vzájemná interakce?

Jak se proměňoval diskurz na časové ose ze strany katalánské a centrální vlády?

¹ Předseda vlády Jordi Pujol však nikdy neusiloval o nový autonomní statut, ale pouze o vyjednání nového fiskálního paktu a využití možností již platného statutu.

² Jednalo se například o odmítnutí legálního uznání existence katalánského národa a došlo k odmítnutí nadřazenosti katalánštiny nad kastilštinou (Springerová 2019).

Sledované období začíná rokem 2010, kdy došlo ke zrušení některých článků autonomního statutu Katalánska a končí rokem 2020, tedy po dohodě ERC s centrální vládou.

Práce je rozdělena na tři hlavní části. V první, teoretické části, je představena teorie konstruktivismu, diskurzivní analýza a koncept rámování od autorů Snowa a Benforda. Jsou zde rovněž vymezeny základní pojmy a objasněn historický kontext katalánského separatismu. V metodologické kapitole je vysvětlen postup analýzy. Druhá část, tedy zkoumané období od roku 2010, kdy Ústavní soud zrušil některé články autonomního statutu Katalánska, bude pokryta deskriptivně. Poslední, analytická část, se zabývá projevy předsedů centrální a katalánské vlády, které budou interpretovány za pomoci diskurzivních rámců, konkrétně za pomoci konceptu rámování od autorů Snowa a Benforda. Budou zkoumána dvě časová období. První sledované období se datuje od září 2017, kdy začaly přípravy referenda o nezávislosti Katalánska a končí lednem 2018, s ambicí zachytit následný diskurz obou vlád. Zachycen bude diskurz předsedy katalánské vlády Carlese Puigdemonta a předsedy centrální vlády Mariana Rajoye. Druhé zkoumané období je časově vymezeno od října 2019, během předvolební kampaně do centrálního parlamentu a končí březnem 2020, kdy se práce snaží zachytit vývoj po vzniku centrální vlády za pomoci ERC. Bude tedy zachycen projev Quima Torry ze strany Katalánska a Pedra Sáncheze ze strany španělské vlády. Hlavním zdrojem budou twitterové účty daných politiků.

Teoretická část je vymezena prostřednictvím odborné literatury, odborných textů a španělských médií. Je rovněž doplněna rozhovory s Ivanem Jančárkem, velvyslancem ČR v Madridu, Imrichem Klimentem, diplomatem na Velvyslanectví ČR v Madridu a Ignaciem Molinou, hlavním výzkumníkem Real Instituto Elcano, které autorka uskutečnila během stáže na české ambasádě ve Španělsku.

Katalánský separatismus je důkladně zpracován v celé řadě odborných publikací. Historii separatismu v Katalánsku analyzuje Enric Ucelay-da Cal ve svém díle *Breve historia del separatismo catalán*. Vysvětluje zde, jak se malé politické organizace, které se donedávna politologové neodvážili analyzovat, staly silou určující rytmy politiky nejen v Katalánsku, ale také ve Španělsku. Zkoumá rovněž transformaci separatismu a způsob, jakým se příznivci nezávislosti postavili

proti dominanci Jordiho Pujola. Josep M. Colomer se v knize *The venturous bid for the independence of Catalonia* zaměřuje na vztahy mezi španělskou a katalánskou vládou v kontextu katalánského separatismu. Tématem se dále zabýval Steven Forti, Enric Ucelay-Da Cal, Arnau Gonzàlez i Vilalta ve svém díle *El proceso separatista en Cataluña*. Díla, z nichž vychází tato práce, jsou především *Nación y nacionalismos en la España de las autonomías* od Isidra Sepúlvedy Muñozové či *Historia de Catalunya* od Alberta Balcellsse. Nicméně hlavním zdrojem pro účely této práce budou příspěvky vybraných politických elit na sociální síti Twitter, na základě kterých bude provedena analýza.

1 Teoretická část

Teoretická část nabídne několik kapitol, které slouží jako východiska pro následnou analýzu. Nejprve je představen konstruktivismus, který tvoří obecný teoretický rámec práce. Své místo má i samotný pojem diskurz, jeho význam a vůbec jeho zkoumání. Nicméně tím nejdůležitějším pojmem pro účely práce je koncept rámování, kdy jsou vyhledávány a analyzovány konkrétní rámce v rámci jednotlivých diskurzů. Následně jsou vysvětleny pojmy jako je separatismus, jeho politické projevy a příčiny, a to na příkladu Katalánska. Práce uvede i do stručného historického pozadí událostí.

Vzhledem k tomu, že analýza bude vycházet z Twitterových účtů španělských, resp. katalánských, politiků, tak teoretickou část uzavírají kapitoly týkající se využívání sociálních médií pro politické účely s důrazem na samotnou sociální síť Twitter. Představení a vysvětlení těchto pojmů je pro účely práce stěžejní, jelikož uvedou do kontextu katalánského separatismu a bude z nich vycházet samotná analýza. Pomocí konceptu rámování bude analyzován diskurz politických elit na sociální síti Twitter.

1.1 Konstruktivismus

Sociální konstruktivismus se začal objevovat v mezinárodních vztazích od konce 80. let 20. st. Existoval již dříve v sociologii či filozofii. Koncem studené války však začal ovlivňovat i obor mezinárodních vztahů, jelikož „tradiční“ teorie, neorealismus a neoliberalismus, nebyly schopny najít adekvátní odpověď na aktuální situaci (Sikkink, Finnemore 2001: 392). Konstruktivismus patří mezi tzv. kritické teorie, stavějící se do opozice vůči realismu³ a liberalismu⁴, především v otázce poznání reality. Předešlé dva směry předpokládají, že svět kolem nás lze

³ Dle realistů je hlavním hybatelem mezinárodní politiky moc, kterou definují zejména materiálně ve smyslu vojenské síly. Mezinárodní dění je tedy důsledkem soupeření o moc a veškeré důležité mezinárodní otázky jsou odvozeny od mocenských otázek (Drulák 2010: 55).

⁴ Dle liberálů aktéry mezinárodních vztahů nejsou výlučně státy, mohou jimi být i další mezinárodní a vnitrostátní instituce. Pracují se státy jako s jednotkami systému, které jednají racionálně a jejich zájmy jsou dány „od přírody“. Dle konstruktivistů jednání aktérů není vedeno pouze na základě racionálního úsudku. Rovněž odmítají názor, že zájmy aktérů jsou dány od přírody (Drulák 2010: 73). Liberálové odmítají nadřazenost politicko-vojenské dimenze nad ostatními dimenzemi (kulturní, ekonomická, enviromentální aj.). Hlavním východiskem mezinárodních vztahů není moc, ale kooperace a vzájemná závislost (Kaarbo, Lantis, Beasley 2013: 10).

zkoumat s odstupem, čímž dosáhneme objektivně pravdivého poznání. Kritické teorie naopak tvrdí, že i my, jakožto pozorovatelé, tvoříme celkovou strukturu a naše myšlení, normy a hodnoty jsou determinovány touto strukturou. Vymezují se rovněž vůči tomu, co realisté a liberalisté ignorují, což jsou sociální aspekty (Checkel 2006: 324-325). Aktéry mezinárodních vztahů z pohledu konstruktivistů jsou nejen státy, ale rovněž instituce a jedinec (Smith, Hadfield, Dunne 2008: 71). Mezinárodní systém následně tvoří interakce těchto aktérů, jejich identity, hodnoty a jejich sdílená představa vhodném mezinárodním uspořádání (Kaarbo, Lantis, Beasley 2013: 12-13). Z ontologického⁵ hlediska je konstruktivismus o konstrukci sociální reality, z epistemologického⁶ hlediska následně o sociální konstrukci vědění (Guzzini 2000: 160).

Ontologická debata je zaměřena na povahy sociálního světa. Zkoumá, zda objektivní realita světa existuje nezávisle na člověku, či je sociální svět sociálním konstruktem, tedy subjektivní empirií každého jedince (Sørensen 2008: 12). Dle realismu a liberalismu je v mezinárodních vztazích nejdůležitější materiální faktor, ať se jedná o ekonomickou či vojenskou moc. Konstruktivisté důležitost materiálních faktorů nezpochybňují, ale tvrdí, že významu nabývají zejména ve spojitosti s diskursivní mocí, což je důležitý faktor i sám o sobě (Hopf 1998: 172). Myšlenky jsou materiálním faktorům nadřazeny, jelikož jim dávají smysl⁷ (Sørensen 2008: 10). Příčinou vzniku nových myšlenek je v mnoha případech předchozí krize, institucionální pochybení či šok, který vede ke hledání nových východisek a koncepcí⁸ (Sikkink, Finnemore 2001: 406).

Z epistemologického hlediska má konstruktivismus několik východisek. První hovoří o subjektivním poznání světa, kde není nic předem dané. Následující

⁵ Ontologie – filozofická disciplína zabývající se nejobecnějšími otázkami bytí a jsooucná. V první řadě zkoumá povahu reality (Ocelík a Černoch 2012: 35)

⁶ Epistemologie – způsob, jakým pozorujeme realitu. Zahrnuje rozsah i druh využitých prostředků.

⁷ Konstruktivisté, kteří se zabývají vznikem myšlenek a jejich následným vlivem na utváření politik se zaměřují zejména na proces, kdy se původní myšlenka sdílená nepatrným počtem jedinců stává obecně uznávanou a intersubjektivní. Právě tyto sdílené myšlenky následně formují zájmy aktérů, nejsou dány od přírody.

⁸ Konstruktivismus pro své smýšlení o vzájemném ustavujícím vztahu aktéra a struktury stojí mezi individualismem a strukturalismem. Aktéři mohou ovlivnit chování ostatních a rovněž vnímání sebe ostatními. Struktura mezinárodního systému, anarchie, nemá sama o sobě žádný význam, jelikož aktéři a struktura nabývají významu výhradně ve vztahu k druhému. Alexandr Wendt, americký politolog a jeden z klíčových výzkumníků konstruktivismu, uvedl ve svém díle z roku 1992, že anarchie je to, co státy v rámci struktury a procesů systémů vytvářejí (Wendt 1992: 394-396). Sociální svět je možné přetvořit, jelikož není předem určený. Změnit se tedy rovněž může anarchická struktura mezinárodního systému (Mercer 1995: 232).

se zabývá poznáním světa, které je ovlivněno kulturní a historickou specificitou. Třetí východisko zmiňuje sociální procesy, tvořící naše vědění, a následně ovlivňují naše jednání (Pašek 2013: 9). Podle konstruktivistů naše subjektivní vnímání reality předem ovlivňuje kterékoli naše poznání a elementy dodávající světu smysl nemůžeme separovat. Nejvýznamnější složka pro jedince je jazyk (Pouliot 2007: 363). Konstruktivisté tedy chápou realitu mezinárodního prostředí jako sociální konstrukci, vytvářenou pomocí diskurzu a jeho aktérů (Guzzini 2006).

1.1.1 Diskurz a jeho zkoumání v rámci diskurzivních analýz

Diskurz je definován jako soustava významů, které přiřazujeme určitým fenoménům prostřednictvím symbolů a znaků, především ale prostřednictvím řeči a neverbální komunikace (Milliken 1999: 229). Diskurz ustanovuje a organizuje sociální vztahy kolem určité struktury významů, která následně dává nadřazenou pozici některým z nich a jiné naopak eliminuje (Pašek 2013: 14). Jde tedy o něco jako prostor tvořící představy o jistém fenoménu. Tyto představy budou předmětem analýzy této práce, jelikož budeme hledat rámy, tedy souvislosti a podobnosti.

V minulosti mluvené slovo nebylo považováno teoretiky mezinárodních vztahů za důležitou věc, bylo chápáno jako prostředek pro dosažení strategických cílů, ale samo o sobě nemělo žádnou moc. Konstruktivisté však věří, že mluvené slovo disponuje mocí, která dokáže přesvědčit jedince, změnit jeho náhled na situaci a vyprodukovat nové sociální konstrukty (Sikkink, Finnemore 2001: 402).

Tradičně bývá diskurzivní analýza vymezována jako sada metod a teorií pro výzkum jazyka, běžně používaného v sociálním kontextu (Drulák 2008: 92). Za zakladatele moderní diskurzivní analýzy lze považovat pařížského filozofa a psychologa Michaela Foucalta. Diskurz definuje jako prostor, kde vznikají a existují aktuální výroky a myšlenky o daném problému. Aby byl diskurz kvalitně analyzován, závisí zejména na rozlišení toho, co tvoří výpovědi aktérů (Hajer 1995: 47). Univerzální pravda neexistuje, jelikož nikdy nelze mluvit z pozice existující mimo nějaký diskurz (Jørgensen, Phillips 2002: 13). Diskurzivní analýza tedy nezkoumá „pravdivost“ dokumentu, ale klade si za cíl zjistit, jakým způsobem jednotlivci skrze text konstruují smysl a význam objektů a aktivit sociálního světa (Drulák 2008: 93).

Diskurzivní analýzy se od sebe mohou ve velké míře odlišovat, jak ve způsobu provedení, tak v objektu zájmu. Existují různé přístupy, které se uplatňují v sociálních výzkumech⁹.

1.1.2 Koncept rámování

Nejdůležitějším teoretickým konceptem pro teorii rámování¹⁰ sociálních hnutí je Goffmanova analýza rámců (Hrubeš 2009: 10). Americký sociolog Erving Goffman zkoumal, jak jednotlivci interpretují a přistupují k událostem, které se dějí v jejich okolí. Rámec následně definuje jako schéma interpretace umožňující jedincům vnímat, identifikovat a nálepkovat nekonečnou linii určitých událostí (Goffman 1986: 21).

Na koncept Ervinga Goffmana navazují v polovině 80. let 20. století autoři David A. Snow a Robert D. Benford. Pojem rámování, se kterým přicházejí jako první ve výzkumu sociálních hnutí, definují následovně: „*Vytváření významu a interpretování událostí takovým způsobem, aby došlo ke zmobilizování potencionálních příznivců, získání podpory přihlížejících a demobilizaci antagonistů.*“ (Benford a Snow 1988: 198). Aktéři sociálních hnutí jsou tedy nahlíženi nejen jako vlastníci idejí, ale rovněž jako ti, co konstruují význam různých událostí, čímž ovlivňují jednání ostatních jedinců. Rámce následně utvářejí

⁹ Prvním a rovněž nejrozšířenějším typem je kritická diskurzivní analýza zaměřující se na lingvistiku kulturních a sociálních aspektů (Hajer 1995: 60). Vyjadřování o určitých tématech vždy závisí na postavení aktéra, jenž ho činí. Kritická diskurzivní analýza tedy hledá souvislosti se sociálními a kulturními tématy jako jsou politická příslušnost, pohlaví, rasa apod. Snaží se rovněž odpovědět, proč je v těchto případech diskurz využíván (Paltridge 2012: 186). Nejedná se o kauzalitu v tradičním smyslu, i přesto je textům a projevům přisuzován určitý efekt, a to jak na úrovni individua, tak na úrovni společenských celků (Drulák 2008: 95). Diskurz je konstruován sociální realitou a zároveň ji sám konstruuje (Hajer 1995: 60). Nelze hovořit o mechanické kauzalitě, nýbrž o zprostředkovaných efektech: Samy texty totiž vytvářejí význam, který je zprostředkovatelem společenských účinků textu. Jaký bude mít daný text účinek závisí na jeho významu, avšak význam textu je spoluutvářen textem samým (Drulák 2008: 95). Dalším přístupem je sociálně-psychologická diskurzivní analýza, zaujímající stejný postoj ke kauzalitě jako analýza kritická. Zaměřuje se na analýzu toho, co lidé dělají pomocí textu. Zkoumá různé „konstrukce a verze (světa), které mohou být přijaty, zpochybněny či podkopány“ (Silverman 1997: 148). V neposlední řadě existuje také přístup foucaultovsko-historické diskurzivní analýzy odmítající kauzalitu v největší míře. Původcem směru je již zmiňovaný filozof a psycholog Michel Foucault. „*Přístup se hlásí k logice interpretace uznávající nepravděpodobnost katalogizování, kalkulace a specifikace skutečných příčin, jež se zabývá spíše manifestací politických důsledků přijetí jednoho způsobu vypořádání před jiným.*“ (Drulák 2008: 96).

¹⁰ Pojem rámec (z anglického frame) poprvé použil britský antropolog Gregory Bateson v 50. letech 20. st. Při výzkumu schizofrenie dospěl k závěru, že v komunikaci se vyskytují určité (meta)rámce, které oznamují, jak má být určitá situace a související jednání vykládáno (Bateson 1987: 138). Do širšího povědomí se však koncept rámování rozšířil až na základě analýzy Ervinga Goffmana.

zkušenosti a směřování jednání v podobě individuálního či kolektivního jednání (Snow et al. 1986: 464). Sociální hnutí vytvářejí určité rámce, na jejichž základě je následně dané události přisouzen jistý interpretativní význam (Hrubeš 2009: 14). Nicméně význam je sociálním konstruktem, proto určitá událost nemá pouze jeden správný způsob interpretace či smysl (Benford 1997: 410).

Pokud chce hnutí získat podporu veřejnosti, musí vytvářet takové rámce, které budou mít v dané souvislosti dostatečný ohlas, aby veřejnost následně oslovily. Rámování se proto musí adaptovat takovým způsobem, aby pro své názory získalo co největší podporu. Jde o tzv. proces legitimizace zahrnující rámce kolektivního jednání. Autoři jej vymezují jako jednání orientované soupravami přesvědčení a významů, které legitimizují činnosti sociálních hnutí (Snow et al. 2000: 614).

Rámce kolektivního jednání jsou do určité míry tvořeny na základě vyjednávání stoupenců hnutí o sdíleném porozumění jisté sporné situace, která podle aktérů vyžaduje změnu. Následně označí odpovědný objekt, formulují alternativní soubor opatření a vybízejí ostatní, aby činili ve prospěch změny (Benford a Snow 2000: 615). Snow a Benford následně definují tři typy rámců, potřebné pro mobilizaci hnutí – diagnostické, prognostické a motivační rámování (Benford a Snow 1988: 200-201).

Diagnostické rámování zahrnuje identifikaci problému a označení viníka. V této fázi se aktéři snaží identifikovat problém/ situaci, kterou by chtěli změnit, či vyřešit svým jednáním. Identifikují rovněž viníky odpovědné za určitou situaci/ problém a příčinu nastalé situace (Benford a Snow 1988: 200). V tomto typu rámování jsou rovněž interpretovány jednotlivé významy toho, jakou roli by měl hrát samotný aktér. Svého protivníka vykreslují tak, aby bylo možné jasně odlišit, kdo je tím „dobrým“ a kdo tím „špatným“ (Benford a Snow 2000: 616). V této fázi rovněž dochází k legitimizaci strategie zvolenou daným hnutím.

Účelem prognostického rámce je nejen navrhnout řešení problému, ale také identifikovat strategie, taktiky a cíle. Tím je upřesněno, co všechno je potřeba vykonat (Snow a Benford 1988: 201). Sociální hnutí však nenajde ve všech případech konsenzus o navrhovaném řešení. Benford a Snow doplňují, že „identifikace konkrétních problémů a příčin má tendenci omezovat škálu

možných ‚rozumných‘ řešení a obhajovaných strategií“ (Benford a Snow 2000: 616). Je nutné brát v potaz rovněž externí faktory, jako je vliv médií, cíle, významy a interpretace „protihnutí“ (Benford a Snow 2000:616-617; Snow a Benford 1988:201).

Motivační rámce mají za úkol zdůvodnit účast v samotné akci. V této fázi je nutné vytvořit vhodný motivační slovník, který udrží stávající stoupence, popřípadě zaujme nové, a vytvoří přesvědčení o správnosti jednání. Benford identifikoval čtyři generické motivační slovníky: závažnosti, naléhavosti, účinnosti a korektnosti/vhodnosti. Důležitou částí však je vytvoření takového slovníku, který bude srozumitelný pro širokou veřejnost. Pokud aktér používá odborné termíny, kterým laici nerozumí, vytrácí se tak mobilizační potenciál. Mnohdy je potřeba vyzdvihnout rovněž morální hodnoty, kdy následně dochází k přesvědčení potencionálních aktérů o morálním závazku se připojit. Motivační rámce závisí na diagnostickém rámování (odvíjí se od identifikace problému a označení viníka) a prognostickém rámování (nabízené řešení problému, identifikace strategií, cílů) (Benford a Snow 2000:617; Snow a Benford 1988:201-204).

Koncept rámování je pro účely práce využit k analýze diskurzu španělských politických elit, konkrétně předsedů vlád. Ačkoliv je původní koncept rámování od autorů Snowa a Benforda využíván pro účely analýz sociálních hnutí, tak často tomu tak je právě ve vzájemné interakci s politickými elitami, které mohou vystupovat vůči sociálním hnutím v roli politických odpůrců. Koncept je tak aplikován pouze na prostor politických elit. Tato určitá forma modifikace konceptu má oporu i v odborné literatuře, viz aplikace konceptu rámování na politické elity, během mírových vyjednávání s guerillovými hnutí v Kolumbii (Školník 2020). Tento výzkum navíc odhalil, jak odlišný diskurz dvou prezidentů přispěl k uzavření míru jednoho z nejdéle trvajících ozbrojených konfliktů v Latinské Americe. Rámování tak má v sociálně-vědním výzkumu nejen svůj význam, ale má potenciál přinést i významné závěry. Rámování katalánské otázky je zaměřeno na to, jak centrální a katalánská vláda vymezují problematiku katalánského separatismu v politickém diskurzu, jak přistupují k této problematice, jaké navrhuji strategie, taktiky, cíle, jak legitimizují své jednání, popř. jak mobilizují své příznivce.

Do diagnostických rámců budou zařazeny projevy, týkající se identifikace katalánského separatismu jako problému, který je třeba řešit a označení viníka. Pod prognostickými rámci budou vyhledávána prohlášení, obsahující návrhy na řešení katalánské separatistické otázky. Pod motivačními rámci se budou nacházet projevy, kdy předsedové vlád mobilizovali své příznivce, či motivovali ve smyslu poděkování občanům, policejním složkám či státním institucím.

Cílem práce není zkoumat kauzality katalánského separatismu, ale spíše interpretace kolektivních aktérů, předsedů vlád, jakým způsobem jednotlivci skrze jejich prohlášení, konkrétně na sociální síti Twitter, konstruují smysl a význam objektů a aktivit, v rámci kvalitativního výzkumu.

1.2 Politické elity na sociálních sítích

Sociální sítě mohou sloužit jako užitečný zdroj informací o politických otázkách. Zároveň mohou přispět k transparentnosti, demokratické kontrole a zvýšit zájem o veřejné záležitosti (Blumler; Coleman 2009). Sociální média mohou rovněž ovlivňovat politický proces určováním veřejné agendy, jelikož jsou digitální platformy využívány politiky a ostatními sociálními aktéry k propagaci svých záležitostí a snaží se je dostat do centra veřejné debaty. Politici využívají sociální sítě také pro navázání emocionálního kontaktu s voliči a následnou prezentaci autenticity. Především však umožňují přímou komunikaci mezi politiky a voliči a odstraňují jim zábrany (Haman; Školník 2021: 3).

1.3 Využívání Twitteru politickými elitami

Akademická pozornost se Twitteru věnuje ve většině případů v kontextu volebních kampaní. Význam Twitteru byl zkoumán například při parlamentních volbách ve Finsku v roce 2011, při prezidentských volbách v České republice v roce 2013, či při volbách do španělského centrálního parlamentu v roce 2016 (Pérez-Dasilva; Meso-Ayerdi; Mendiguren-Galdospín, 2018).

Některé studie kombinují několik vědeckých technik, například článek o aktivitě španělských politických elit na Twitteru během parlamentních voleb v roce 2015¹¹, který odhalil, že tradiční strany využívaly své twitterové účty

¹¹ Nepodařilo se sestavit funkční vládu, proto byly vypsány nové volby v květnu v roce 2016.

především při oznámení konkrétních politických návrhů, zatímco tweety nových stran se týkaly převážně mobilizace voličů (López-García, 2016). Existují rovněž studie, zabývající se účely, pro něž politici Twitter používají. Kvantitativní studie zkoumající parlamentní volby ve Španělsku v roce 2016 dospěla k závěru, že politici Twitter využívají především k šíření politických návrhů (López-Meri; Marcos-García; Casero-Ripollés, 2017).

Používání tohoto sociálního média se však v průběhu času změnilo. Výzkumy využití Twitteru pro politické účely se zaměřují především na volební kampaně, ale existují i studie, zkoumající využití Twitteru v době politické krize. V neposlední řadě existuje také výzkum využívání Twitteru politickými elitami během pandemie Covid-19 (Haman; Školník 2021: 4).

Studie z Německa a Nového Zélandu rozlišují dvě platformy sociálních médií a rozšiřují předchozí zjištění. Politici využívají Facebook k poskytování podrobných sdělení, k mobilizaci voličů a k vytváření delších příspěvků s obrázky a videi. Naopak Twitter používají politici k šíření zpráv, udržování kontaktu s novináři a k rychlé reakci na aktuální události (Haman; Školník 2021: 4).

1.4 Katalánský nacionalismus z pohledu teorie nacionalismu

Následující kapitola se zaměří na vymezení pojmů jako je stát a národ, následně na základní definici nacionalismu a vymezení katalánského nacionalismu.

Pro účely práce je důležité vymezení pojmů stát a národ úzce souvisejících s katalánským nacionalismem. Jednu z nejznámějších definic státu formuloval Georg Jellinek jako „sdružení usedlé populace disponující původní mocí vládní“. Státem je podle Jellineka zřízení, kterým se jisté společenství jedinců, trvale žijící na jistém území pod vrchnostenskou mocí, spojuje k realizaci kolektivního cíle. Prvky definující stát jsou obyvatelstvo (státní národ), státní území a státní moc. Jiří Pražák založil svůj výklad pojmu stát na Jellinekově definici, podle níž je stát „stálým organickým poutem lidstva, jisté území obývajícího, s jedinou vůlí a jedinou mocí nejvyšší, jehož cílem je napomáhat dosažení veškerých životních úkolů lidu, takto spojeného“ (Pavliček, Václav a kol. 1998: 46). Definice George Jellineka tedy vychází z existujícího stavu, existence panství, vrchnostenské moci nad určitým osídleným teritoriem. Pro jeho existenci není tolik podstatná legitimita státu, ale zejména platnost (ve smyslu vynutitelnosti) a trvalost panství jak ve

vztahu k danému teritoriu, tak ve vztahu k populaci na něm usazeném (Feichtinger 2011: 55).

Definice pojmu národ je dodnes předmětem mnoha debat, které nevedly k jednoznačným závěrům (Kilian 2019: 11). Existuje mnoho vymezení, používající různá kritéria, pro účely této práce je však vhodná syntetizující definice vycházející z Velkého sociologického slovníku¹², který vymezuje národ jako „osobité a uvědomělé kulturní a politické společenství, na jehož vznik má největší vliv společné území a dějiny. Jednotlivé národy se definují 3 hledisky – kultura, především společný jazyk a dějiny; politická existence, tedy vlastní stát či autonomní status v rámci vícenárodního státu; psychologický rozměr, tedy subjektivní vědomí jedinců o jejich příslušnosti k danému národu“ (Maříková, Petrusek, Vodáková et al. 1996: 668–669). Anthony Smith definuje národ jako „lidskou populaci, která sdílí historicky dané teritorium, vzpomínky, veřejnou kulturu, ekonomiku a společná práva a povinnosti“ (Smith 1999: 231). Pro účely této práce je pojem národ chápán jako společenství jedinců, sdílející společnou kulturu, vlastní autonomní status a vědomí o příslušnosti k danému národu. V Katalánsku došlo ke vzniku takovýchto společenství lidí, kteří se vyznačují sdíleným kulturním dědictvím, včetně sdílené historie, vlastního jazyka, samostatné ekonomiky a vlastního autonomně spravovaného území.

Nacionalismus¹³ se následně konstruuje kolem konkrétního vnímání pojmu národ danou společností. Ernest Gellner definuje nacionalismus jako „primárně politický princip, který tvrdí, že politická a národní¹⁴ jednotka musí být shodné“ (Gellner 1993:12). Nacionalismus je tedy „politický princip, který z kulturní podobnosti činí podstatné sociální pouto“ (Gellner 2003: 17). Jednotlivci sdílející společnou stejnou kulturu mají tedy obývat společné suverénní území.¹⁵

¹² Definice Velkého sociologického slovníku jsou užity proto, jelikož konstruktivismus, ze kterého vychází tato práce, je oproti tradičním teoriím bližší sociologii či psychologii, jelikož považuje stát za sociální konstrukt a státní zájmy za proměnné (Wendt 1994: 385).

¹³ Nacionalismus má původ z latinského slova natio, v překladu národ (Skrbková 2009: 12).

¹⁴ Národy popisuje jako plody kultury či jako plody lidských přesvědčení a vzájemného uznání (Gellner 1993).

¹⁵ Je třeba vymezit rovněž pojem národní identita, která dává vědomí sounáležitosti a vymezení místa ve světě skrze individualitu jedince a jeho domovské kultury, která dělá určitý národ a jeho členy jedinečnými a odlišnými od ostatních národů (Smith 1991: 11-12).

Stejný názor jako Ernest Gellner má rovněž Eric Hobsbawm, podle kterého mají být politická a národní jednotka shodné. Dle Hobsbawma je národ zcela moderní fenomén, patřící k nedávnému historickému období (Hobsbawm 2000: 9). Náležitým nositelem státní moci musí být tedy jedině národ. Reálně však pojmy stát a národ¹⁶ nelze ztotožňovat, jelikož existuje mnoho národů bez svého vlastního území¹⁷. Je ale třeba si uvědomit, že součástí dnešních národních států jsou ve většině případů rovněž národnostní menšiny. Státy můžeme následně charakterizovat jako multietnické či mnohonárodní. Vymezení národního státu a mnohonárodního státu je předmětem diskuzí dodnes, rovněž jako pohled na problematiku národnostních menšin.

Zachování stability státu při koexistenci rozdílných národů na jednom území se utužuje prostřednictvím rozsáhlých pravomocí národnostních menšin. Jedná se například o používání vlastního jazyka, vzdělávání v daném jazyce, pravomoc organizovat vlastní kulturu aj. Práva jsou někdy natolik rozsáhlá, že dojde až k získání vlastní autonomie. Různorodost národů může vést až k násilí, kdy určitý národ usiluje o vytvoření vlastního státu¹⁸ (Lněnička 2021). Je vhodné zmínit rovněž právo národa na sebeurčení¹⁹ zakotveno v chartě OSN. V prvním článku je uvedeno, že „*všechny národy mají právo na sebeurčení. Na základě tohoto práva svobodně určují svůj politický statut a svobodně realizují svůj hospodářský, sociální*

¹⁶ Rovněž je třeba si uvědomit, že v různých jazycích může být definice pojmu národ různá. Například v angličtině se termín *nation* od 18. století používal synonymně s termínem *people*. Zároveň se ale pojem *nation* definoval v encyklopediích jako soubor obyvatel žijících na jasně vymezeném území pod vládou daného panovníka. Výraz *nation* se tak v angličtině dostal do těsné blízkosti pojmu *state*. Ve francouzštině byl pojem *la nation* původně definován Velkou encyklopedií jako velký počet lidí žijící na území vymezeném jasnými hranicemi, kteří jsou podřízeni totožné vládě. Definice národa se však změnila koncem 18. století. Národ nově představoval soubor občanů (místo společenství poddaných) a k charakteristikám přibyl rovněž společný jazyk. Od poloviny 19. století byl národ vymezován státem (a společnými zákony), pospolitostí jazyka a stále častěji se připojovala také „pospolitost tradic“, resp. zvyklostí (Hroch 2003: 11-12).

¹⁷ Jedná se například o kurdský národ.

¹⁸ Například ve Španělsku (Baskové) či Quebecu v Kanadě (Francouzi).

¹⁹ Idea sebeurčení národů se začala šířit v 19. století z Francie, Woodrow Wilson ji následně zahrnul v roce 1918 do programu Čtrnáct bodů (především v souvislosti s evropskými národy) (Rosůlek 2014: 22).

a kulturní vývoj“²⁰ (OSN 1966). Právem národa na sebeurčení²¹ argumentují přední katalánské strany jako je ERC (Republikánská levice Katalánska), koalice JxCat (Společně pro Katalánsko) a CUP (Kandidátka lidové jednoty) (La Vanguardia 2019). Část katalánských separatistů si stojí za tím, že mají právo na sebeurčení katalánského národa, a to je opravňuje k tomu, aby si vytvořili svůj samostatný stát (rozhovor s Ivanem Jančárkem, 2021). Je však třeba zmínit, že ERC neusiluje o nezávislý katalánský stát. Strana by dala přednost federálnímu řešení nebo nějakému druhu vyjednávání s centrální vládou. ERC je o něco umírněnější a pragmatictější než Junts per Catalunya (rozhovor s Ignaciem Molinou, 2021).

Katalánský nacionalismus se začal formovat během druhé poloviny devatenáctého století²², kdy docházelo k obrození katalánské kultury a jazyka²³, což zapříčinilo budování národního sebeuvědomění²⁴. Koncem 19. století²⁵ se Katalánsko definovalo jako národ a Španělsko jako stát (nikoli však národ) (Muñoz 2018: 77). Enric Prat de la Riba ve svém díle *La nacionalitat catalana* (1906) uvedl základní teoretické vymezení pojmů stát a národ a rovněž uvedl jeden ze základních

²⁰ Mimo dekolonizaci a bez souhlasu prvotního státu získaly nezávislost pouze dva státy – Bangladéš a Kosovo. Bývalý španělský premiér Mariano Rajoy (PP) uvedl, že Španělé neuznávají svrchovanost Kosova, jelikož neuznání je to, co vyhovuje obecnému zájmu Španělů (La Vanguardia 2012). Vláda Pedra Sáncheze však svou pozici vůči Kosovu zmírňuje, je ochotna uznat samostatné Kosovo, pokud dialog obou zemí (Srbska a Kosova) bude přínosný (El País 2020).

²¹ Právo na sebeurčení je v kontrastu s právem na svrchovanost, suverenitu státu. Suverenita je definována jako nejvyšší, nezávislá moc státu, která nemůže být nijak omezena. Zpravidla je dělena na vnitřní a vnější suverenitu. Vnitřní suverenita je chápána jako nejvyšší právní moc, především ve formě zákonodárné moci. Vnější suverenita je pojímána jako nezávislost státu na jiných státech, představuje tak podstatu pro kolektivní fungování státu v mezinárodním prostředí. V mezinárodním právu občas vyvažuje právo na suverenitu právě právo národa na sebeurčení (Tichý; Dumbrovský 2010: 33).

²² Protišpanělské vzpoury však probíhaly již mnohem dříve. Na začátku 15. století vymřela dynastie katalánských panovníků a katalánsko-aragonská koruna následně přešla na kastilskou dynastii (Ferdinand I.). Od té doby byla autonomie Katalánska stále více omezována. Katalánsko povstalo proti monarchii již v roce 1640 a o rok později byla vyhlášena Katalánská republika (Chalupa 2010: 84). Válka o španělské dědictví (1701–1714) znamenala definitivní ztrátu nezávislosti (Muñoz 2018: 79).

²³ Byla zahájena tzv. *renaixença* – kulturní a literární hnutí s cílem oživit katalánštinu jako literární a kulturní jazyk po staletích diglosie s ohledem na kastilštinu (Real Instituto Elcano 2019: 7).

²⁴ V roce 1901 se např. konala první vzpomínka na 11. září roku 1714, kdy Katalánci přišli o nezávislost ve válce o španělské dědictví. Oslavy Dne Katalánska (*La Diada*) jsou v posledních letech spojovány především s demonstracemi požadujícími odtržení od Španělska (Kilian 2019: 43).

²⁵ V roce 1898 přišlo Španělsko o poslední zaoceánská území, což značně poškodilo ekonomiku (Chalupa 2010: 131). Došlo ke znepokojení a ztráty důvěry ve schopnost státu hájit své zájmy ze strany postižených skupin (Muñoz 2018: 80). Tzv. “Katastrofa 98” zasáhla především Katalánsko a Baskicko. Za viníka byl označen Madrid a místní buržoazie reagovala zvýšeným příklonem k regionálnímu nacionalismu (Chalupa 2010: 131). Vliv mělo rovněž obrozenécké hnutí *Renaixença*.

odkazů katalánství. Pro tohoto autora je „aspirace lidu mít vlastní politiku, mít svůj vlastní stát politickým vzorcem nacionalismu“ (Prat de la Riba 1906: 104-105).

Cílem katalánského nacionalismu je chránit a hájit hodnoty Katalánska, jeho tradice, jazyk, kulturu a historická práva. V závěru knihy trvá na těchto podmínkách: „*Důsledkem veškeré uvedené doktríny je nárok Katalánského státu ve federativní unii se státy jiných národností Španělska. Katalánská státní příslušnost vede k právu na ústavu vlastního státu, Katalánského státu.*“ (Prat de la Riba 1906: 111). Tento nacionalismus, podle své definice, usiluje o to, aby se národ shodoval se státem, tedy o to, aby se Katalánsko přeměnilo na stát. Koncem století 19. a počátkem 20. se národní sebeuvědomění začalo projevovat i v politické rovině.

1.4.1 Politické projevy katalánského nacionalismu

Ztráta posledních kolonií²⁶ v roce 1898 znamenala definitivní zánik kdysi světové říše, což způsobilo ekonomickou krizi v celé zemi (Chalupa 2010: 131). Došlo ke znepokojení a ztráty důvěry ve schopnost státu hájit své zájmy ze strany postižených skupin²⁷ (Muñoz 2018: 80). Důsledkem této situace bylo posílení katalánské identity a příklon k regionálnímu nacionalismu. Začala se vytvářet uskupení prosazující katalánské zájmy (ochranu katalánštiny, autonomii, respektování katalánského civilního práva aj.), která se postupně proměnila v politické strany s prokatalánským programem (Kilian 2019: 44). V roce 1901 vznikla první buržoazně-nacionalistická strana *Lliga Regionalista de Catalunya* (Prat de la Riba a Francisco Cambó) požadující silnější autonomii a zanedlouho slavila první úspěchy ve volbách (Muñoz 2018: 82).

Roku 1913 byl přijat královský dekret o společenstvích umožňující spojení provincií k prosazování společných zájmů. Vztahoval se na veškeré španělské provincie, své společenství (*Mancomunitat*) ale zformovaly pouze 4 provincie katalánské. Roku 1914 tak bylo založeno Katalánské společenství (*La Mancomunitat de Catalunya*) a Enric Prat de la Riba byl zvolen předsedou instituce. Prat de la Riba vynaložil obrovské úsilí, navzdory omezení svých pravomocí, na

²⁶ Vicençe Alberta Ballestera inspiroval právě úspěšný boj Kuby za nezávislost k navrhnutí *estelady*, vlajky kombinující bílou hvězdu v modrém trojúhelníku (nacházející se na vlajce Kuby a Portorika) a tradiční katalánskou vlajku *senyera*. S katalánským hnutím za nezávislost je mnohem silněji spojována *estelada* než *senyera* (Kilian 2019: 44).

²⁷ Zejména pro Katalánsko a Baskicko byla ztráta posledních zaručených odbytišť pro nekvalitní a vysoce nákladnou španělskou průmyslovou produkci faktickou katastrofou (Chalupa 2010: 131).

budování katalánského národa. *Mancomunitat* nebyla příliš úspěšná při vyjednávání s centrální vládou ohledně státního uspořádání, značně však ovlivnila rozvoj katalánštiny a upevňování katalánského národního povědomí²⁸.

Sociální nepokoje a ekonomické problémy umožnily v roce 1914 státní převrat Miguela Prima de Rivery, jehož diktatura trvala až do roku 1930. Bylo tak zrušeno Katalánské společenství (*La Mancomunitat de Catalunya*) či zavedeny restriktce vůči katalánštině (Real Instituto Elcano 2019: 8). Rok po pádu diktatury Prima de Rivery došlo k vyhlášení druhé republiky a přijetí nové ústavy (Balcells 2011: 727-728). Manuel Azaña, premiér a následně prezident republiky, se snažil přetvořit tuhý kastilský centralismus na volnější uspořádání, které by poskytlo Katalánsku jistou regionální autonomii²⁹. Již v prvních hodinách republiky vyhlásil Francesc Macià nezávislý Katalánský stát (*Estat Catalá*), který ale po 3 dnech zanikl. Představitelé španělské republiky vyjednali transformaci nezávislého katalánského státu na autonomní společenství. V roce 1932 byl schválen autonomní statut pro Katalánsko, vznikla katalánská autonomní vláda (*Generalitat de Catalunya*), katalánský soud a došlo k převzetí moci nad policií, dnešní *Mossos d'Esquadra* (Parlament de Catalunya 1932).

Roku 1931 byla založena Republikánská levice Katalánska (ERC) splynutím Katalánského státu (*Estat Catalá*), Katalánské republikánské strany (*Partit Republicà Català*), skupiny kolem týdeníku *L'opinió* a řady republikánských katalinistických sdružení. Strana nejprve představovala zastřešující progresistickou nacionalistickou organizaci s nepřímým členstvím. Ideově-programová totožnost byla směs prvků nacionalismu, populismu a levicového reformismu³⁰ (Strmiska 2003: 50).

Rozdíly mezi levicovou vládou Katalánska a pravicovou centrální vládou se začaly prohlubovat po španělských parlamentních volbách roku 1933. O rok později situace vyústila v opětovné vyhlášení republiky Katalánska, která byla

²⁸ Nesporný je ale zejména symbolický význam instituce, jelikož poprvé od války o španělské dědictví centrální vláda uznávala Katalánsku jistou administrativní autonomii (Muñoz 2018: 83-85).

²⁹ Nová ústava z roku 1931 přinesla řadu pokrokových změn, například přiznání volebního práva ženám (poprvé v historii Španělska) či navrzení velmi široké autonomie pro historické regiony (Chalupa 2010: 131-144).

³⁰ ERC se následně stala hegemonní katalanistickou stranou a hlavní vládní regionální silou v první polovině 30. let 20. st. Klíčovými osobnostmi rané ERC byli Francesc Macià a Lluís Companys (Strmiska 2003: 50).

součástí „Španělské federace“. V tomto případě však centrální vláda místo vyjednávání použila vojenskou sílu, představitelé Katalánska byli pozatýkáni a autonomie Katalánska byla pozastavena³¹ (Kilian 2019: 45).

V červenci roku 1936 propukla španělská občanská válka, která měla značný mezinárodní přesah. Válka skončila v roce 1939, kdy byla nastolena diktatura generála Francisca Franka, což znamenalo znovunastolení tuhého centralismu a zrušení autonomie Katalánska. Frankův režim se vyznačoval netolerancí k menšinovým národům, jako jsou Katalánci³². Jakýkoli projev katalánské národní identity, včetně užívání katalánštiny, byl zakázán. Jediným úředním jazykem byla španělština (kastilština) (Chalupa 2010: 156). Režim se postupně uvolňoval po druhé světové válce, v otázce národnostních menšin však zastával stále stejný postoj. Franco cíleně potlačoval regionální hnutí, politická represe na přelomu 60. a 70. let zapříčinila vytvoření separatistických skupin na územích s největší kulturní diferenciací, tedy v Baskicku, Katalánsku a Galicii. Vlivem restrikcí Franka se tak paradoxně posilovaly a radikalizovaly nacionalistické tendence³³ (Luengo 2005: 48).

Po Frankově smrti v roce 1975 král Juan Carlos odpřisáhl věrnost frankistickým principům před shromážděnými kortesy. Demonstranti v Katalánsku tváří v tvář vodním dělům skandovali: *Llibertat, amnistia i estatut d'autonomia!* (Svoboda, amnestie, autonomie!). V létě roku 1976 se události náhle daly do pohybu, Juan Carlos nastartoval demokratizační proces, který byl dovršen svobodnými volbami roku 1977 a o rok později přijetím nové demokratické ústavy (Chalupa 2010: 169-171). Způsob přechodu k demokracii určil na několik let dopředu institucionální rámec a vzory chování, ve kterém se zformoval španělský stranický systém. Jednalo se o multipartijní systém s hegemonním postavením dvou politických stran, tedy PSOE (Španělská socialistická dělnická strana) a PP³⁴

³¹ K obnovení autonomního statusu a amnestii došlo po volbách v roce 1936.

³² V Katalánsku bylo popraveno tisíce lidí, o mnoho více jich bylo zatčeno a v čele měst nově stáli jedinci věrní režimu. Byla zavedena cenzura tisku a rádia. Ve veřejném životě katalánština v podstatě neexistovala. Publikace v katalánštině byly zakázány do roku 1945, čemuž Katalánci čelili exilovou literární činností. V exilu působila po určitou dobu rovněž Generalitat. Od roku 1954 až do pádu frankovy diktatury ji vedl Josep Tarradellas (Kilian 2019: 48).

³³ V Katalánsku existovaly teroristické skupiny bojující za nezávislost regionu, jako například Exèrcit Popular Català (Lidové katalánské vojsko) a Terra Lluire (Svobodná země), nikdy ale nebyly tak radikální, jako například baskická ETA (Ucelay-Da Cal 2018: 216).

³⁴ Tyto dvě dominantní strany dlouhodobě získávaly nad 90 % mandátů (Junta Electoral Central).

(Lidová strana) a následně řadu regionálních subsystémů³⁵. Volební systém tedy ústí v nadreprezentaci vítěze (a druhého) (Buben 2010). Celonárodní volby však málokdy skončily ziskem absolutní většiny jedné strany, pro sestavení vlády je proto nutná podpora menších stran, v tomto případě se jedná především o katalánské a baskické nacionalisty. Celonárodní strany proto museli úzce spolupracovat s nacionalistickými subjekty³⁶ (Springerová 2019).

Autonomní statut Katalánska byl přijat Ústavou v roce 1979, od této doby disponuje region vysokou úrovní samosprávy vykonávanou institucí Generalitat. O rok později proběhly první autonomní volby³⁷, ve kterých zvítězil Jordi Pujol, lídr koalice Konvergence a Jednota (*Convergència i Unió*)³⁸. Jordi Pujol se následně stal předsedou Generalitat a tuto pozici zastával déle než třicet let. Jeho vláda (*Pujolismo*) se charakterizovala posilováním katalánské národní identity a vymezováním vůči centrální vládě. Vztahy mezi Španělskem a katalánským parlamentem byly v osmdesátých letech složité, jelikož nastávaly vzájemné střety ohledně rozložení pravomocí (Muñoz 2018: 88).

Situace se změnila roku 1996, kdy ve španělských volbách zvítězila Lidová strana (PP – Partido Popular)³⁹ v čele s José Mariou Aznarem, který potřeboval k získání většiny podporu CiU, tedy podporu Jordiho Pujola. Došlo k uzavření smlouvy, kterou Pujol umožnil vytvoření vlády PP poskytnutím potřebných hlasů výměnou za posílení autonomie Katalánska⁴⁰.

³⁵ Vzhledem k rozsahu práce se katalánskému politickému systému budeme věnovat jen do určité míry potřebné pro tuto práci.

³⁶ Přibližně od 80. let 20. století můžeme sledovat posun v diskurzu regionálních stran, které měly v tradičním programu naplňování přiznané autonomie. Strany se radikalizovaly a přiblížily se separatistickému diskurzu (Strmiska 2003).

³⁷ V prvních regionálních volbách do parlamentu získala CiU vedená Jordi Pujolem 43 mandátů, 33 obdržela PSC-PSOE (Strana socialistů Katalánska), následně se umístila PSUC (Sjednocená socialistická strana Katalánska) s 25 mandáty, 18 obdržela CC-UCD (aliance stran: Svaz demokratického středu a Svaz středu Katalánska). ERC (Republikánská levice Katalánska) získala 14 poslanců (Centro de Estudios Políticos y Constitucionales 2018: 88). Došlo k vytvoření menšinové vlády CiU s podporou ERC a CC-UCD. CiU se následně transformovala v hlavní formaci katalánské stranické soustavy (Strmiska 2003: 27).

³⁸ V roce 1974 byla založena Demokratická konvergence Katalánska (CDC). CDC se v letech 1978 a 1979 prezentovala jako vyhraněně nacionalistická, pokroková strana hlásící se k levému středu. V tomto období uzavřela CDC dlouhodobé spojení s Demokratickou jednotou Katalánska (UDC) – vznikla tak koalice Konvergence a Jednota (CiU) (Strmiska 2003: 26).

³⁹ Vystřídala tak Španělskou socialistickou dělnickou stranu (PSOE – Partido Socialista Obrero Español) poprvé od roku 1982.

⁴⁰ Aznar se rovněž zavázal k podpoře Pujola při sestavování budoucí regionální vlády. Názory na tuto dohodu jsou rozdílné, někteří na ni pohlíží jako na upřednostnění zájmů Pujola před blahem

1.5 Katalánský separatismus z pohledu teorie separatismu/ secesionismu

Vladimír Baar definuje separatismus jako „*proces, který je v přímém rozporu se snahou každého státu na uchování své územní integrity*“. Pojem, jak ho charakterizujeme dnes, se objevuje na začátku 19. století v souvislosti s nacionalismem (Baar 2002: 84). Definice P. Lyona vymezuje separatismus jako averzi politické entity k existujícímu začlenění pod politickou autoritu, které je součástí. Existují zde požadavky na provinční právo nebo regionální⁴¹ autonomii v rozhodovacím systému určitého státu (Lyon 1976: 69). V rámci separatismu lze následně rozlišovat iredentismus, jenž je charakterizován jako „*snaha o oddělení určitého území od existujícího státu s cílem připojit ho ke státu jinému*“ (Baar 2002: 84). Cabestan a Pavković (2013) vymezují separatismus jako hnutí aspirující o omezení pravomocí centrální vlády a přenesení pravomocí na entitu reprezentující určité území.

S pojmem separatismus je úzce spojen rovněž secesionismus. Mnoho akademiků dokonce nerozlišují mezi těmito dvěma fenomény, jiní je zase striktně oddělují. Secesionismus můžeme charakterizovat jako „*formální vystoupení ze svazku, federace, politické či náboženské organizace*“. Rozdíl mezi separatismem a secesionismem se zakládá na tom, zda je nespokojené společenství ochotno uznat suverenitu existující politické moci. „*Secesionismus označuje úplné oddělení od státu a separatismus, nazývaný někdy rovněž jako interní secese, je oddělením při zachování územní celistvosti státu*“ (Rosůlek 2014: 24-28).

Jak již bylo zmíněno, katalánští separatisté si stojí za tím, že mají právo na sebeurčení katalánského národa, a to je opravňuje k tomu, aby si vytvořili svůj samostatný stát. Pro účely práce bude rovněž vysvětlen vznik a obsah Ústavy úzce související s katalánským separatismem.

Katalánska, jini naopak jako na posílení pozice Katalánska a vztahů s centrální vládou (Kilian 2019: 51).

⁴¹ Pro pochopení tématu je rovněž podstatné definovat pojem regionalismus, úzce spjatého s katalánskou otázkou. Regionalismus lze vymezit jako snahy entit o větší samostatnost a svrchovanost v oblasti jejich regionálního zájmu. Regionalismus je tedy prezentován prostřednictvím lokálních tendencí směřujícím k charakteristice regionu. Tyto tendence jsou následně vymáhány prostřednictvím politické, kulturní a sociální oblasti daného regionu. Odlišnost daného území od celku, tedy kulturní identita, jazyk a zvyky, je dispozicí pro skutečnost, že má právo disponovat určitou samostatností (Říchová a Fiala 2002: 15-18). Regionalismus patří ke klíčovým charakteristikám Španělska od dob jeho vzniku, největší pozornost je však věnována regionalismu v historických regionech – Katalánsku, Baskicku, výrazně méně poté v Galicii.

Ústava z roku 1978 ustanovila 17 autonomních společenství, pro které se staly zásadní jejich statuty, v podstatě regionální ústavní dokumenty definující uspořádání a pravomoci přebírané daným autonomním společenstvím. Dokument se však musel vypořádat se španělskou asymetrickou teritoriální strukturou, kde se nacházely tzv. historické a nehistorické regiony. Historické regiony se oproti nehistorickým vymezují osobitými rysy (vlastní kultura, tradice a jazyk) zapříčiňující jejich ojedinělost v kontextu celého Španělska a poskytující vhodnou půdu pro rozvoj periferního nacionalismu (Piknerová 2011: 54-65). U těchto regionů, tedy v případě Katalánska, Baskicka a Galicie se očekával rychlý autonomizační proces, kdežto u nehistorických regionů měla ústava autonomii spíše ztěžovat. Od 90. let však žádala nehistorická autonomní společenství o rozšíření svých kompetencí a postavení na stejnou úroveň s historickými regiony. S tímto typem uspořádání, tzv. *café para todos*, však nesouhlasily tradiční regiony trvající na své historické a kulturní jedinečnosti (Springerová 2019).

Ústava je založena na nerozlučné jednotě španělského národa, společné a nedělitelné vlasti všech Španělů, a uznává a zaručuje právo na autonomii národností a regionů, které ji tvoří, a solidaritu mezi všemi (Ústava Španělska 1978). Je tak zřejmé, že Ústava rozlišuje pojem národ a národnost. V prvním případě hovoří o všech obyvatelích Španělska a ve druhém případě např. o Kataláncích, kterým přiznává pouze právo na autonomii, nikoliv na odtržení. Ve čl. 145 je rovněž zmíněno, že „*v žádném případě se nepřipouští federace autonomních společenství*“⁴² (Ústava Španělska 1978).

1.6 Metodologie

Metodologie práce se pohybuje v oblasti kvalitativního výzkumu. Neexistuje však jediná obecně uznávaná definice či postup pro kvalitativní výzkum. Pro účely práce použijeme definici metodologa Creswella (1998, s. 12) vymezující kvalitativní výzkum následovně: „*Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz,*

⁴² Čl. 4 rovněž uvádí, že uznává vlajky autonomních společenství. Ty však musí být vždy použity společně se španělskou vlajkou v jejich veřejných budovách a oficiálních aktech (Ústava Španělska 1978).

analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách“ (Hendl 2012: 48).

Užita je metoda synchronní i diachronní komparace, jelikož diskurzivní rámce představitelů španělské i katalánské vlády budou komparovány jak ve vzájemné interakci, tak i na časové ose. Ukazatele komparace jsou rámce politických elit, konkrétně Twitterové příspěvky předsedů centrální (Mariano Rajoy a Pedro Sánchez) a katalánské vlády (Carles Puigdemont a Quim Torra) k separatistické otázce Katalánska. Práce využívá koncept rámování Snowa a Benforda. Zkoumané období, které bude pokryto deskriptivně, začíná rokem 2010, kdy Ústavní soud zrušil některé články autonomního statutu Katalánska. Od roku 2017 bude práce analyzovat pomocí konceptu rámování diskurz předsedů centrální a katalánské vlády. Konkrétně se práce zaměří na období od září 2017, kdy začaly přípravy referenda o nezávislosti Katalánska a končí v lednu 2018, s ambicí zachytit následný diskurz obou vlád v souvislosti s referendem. Další zkoumané období je od října 2019, tedy během předvolební kampaně do centrálního parlamentu a končí březnem 2020, kdy se práce snaží zachytit vývoj po vzniku centrální vlády za pomoci ERC. Hlavním zdrojem tedy jsou twitterové účty daných politiků.

V počáteční fázi tohoto výzkumu byly shromážděny informace o účtech předsedů centrální vlády a katalánské vlády na Twitteru. Zkoumány byly pouze původní tweety a vyloučeny byly retweety. Aplikační programové rozhraní (API) Twitteru nabízí řadu informací. Tweety a další údaje z Twitteru byly shromážděny za pomoci programovacího jazyka R, konkrétně balíčku rtweet (Kearney, 2019). Zkoumáno je 100 nejpopulárnějších tweetů jednotlivých politiků (bylo tedy kódováno celkem 400 tweetů na základě čtyř kategorií – diagnostické, prognostické, motivační a ostatní rámce/příspěvky), které byly zveřejněny ve dvou obdobích, kdy první začíná od 1. září 2017 do 31. ledna 2018 a druhé od 1. října 2019 do 1. března 2020. Tato určitá arbitrárnost ve smyslu stanovení si určitého počtu tweetů pro analýzu vychází z odborné literatury (Rufai & Bunce, 2020), kdy na místo časově náročné analýzy všech tweetů je pozornost zaměřena jen na určitý počet těch nejpopulárnějších příspěvků, které tedy měly největší dopad/pozornost vzhledem k jejich popularitě v podobě lajků. Nicméně je třeba podotknout, že takto zvolený výzkumný design je limitován co do zobecňování.

2 Vývoj katalánského separatismu od roku 2010 do roku 2017

Předseda Generalitat Jordi Pujol nikdy neusiloval o nový autonomní statut, ale pouze o vyjednání nového fiskálního paktu a využití možností již platného statutu. Zásadní změna nastala s nástupem nové vlády v roce 2003⁴³, kdy se jasným cílem stal nový autonomní statut. Katalánsko se po náročném vyjednávání s centrální vládou, za vlády Josého Luise Zapatero (PSOE), dohodlo na novém statutu pro autonomní společenství. Statut byl schválen v roce 2006 Parlamentem, Kongresem i katalánským referendem (74 % hlasů, ačkoli účast nedosáhla 50 %, což zdaleka neodpovídá podpoře, kterou získal první statut) (Balcells 2011: 851).

Je třeba zmínit, že před rokem 2010 podpora odtržení nepřesahovala 20 % Katalánců. Politický status quo se následně změnil z řady důvodů, z nichž některé byly důsledkem dlouhodobého vývoje a jiné byly způsobeny krátkodobějšími faktory (Real Instituto Elcano 2019: 21).

Dlouhodobými faktory katalánského separatismu jsou zejména realizace autentického procesu budování katalánské národní identity odlišné od španělské (od 80. let 20. století) prostřednictvím katalánských úřadů (pomocí vzdělávání a regionální televize). Soupeření o identitu, doprovázené konfliktem ohledně pravomocí autonomní oblasti, se často střetávalo se španělským národním projektem vzešlým z ústavy. Přestože umírněný katalánský nacionalismus přispíval od roku 1977 k řízení státu, byla vyvíjena vzájemná nedůvěra. Postupné snižování rozdílu v bohatství mezi autonomními regiony a nástup Madridu jako ekonomického hlavního města rovněž vyvolaly pocit nevyhovujícího zacházení při správě zdrojů (Real Instituto Elcano 2019: 22). Katalánsko má dlouhodobě pocit, že doplácí na chudší oblasti Španělska. Region tvoří 21,3 % HDP, zpět se ale vrací přibližně polovina⁴⁴ (Instituto de Estadística de Cataluña 2020).

⁴³ Katalánské parlamentní volby v roce 2003 vyhrála CiU s 56 mandáty, na druhém místě se umístili katalánské socialisty (50), následovala ERC a PP, kteří získali 12 křesel (Parlament de Catalunya 2021). CiU však nezískala většinu potřebnou pro sestavení vlády, došlo tak k vytvoření „katalánské tripartity“ složené ze socialistů, ERC a koalice stran Iniciativa pro Zelené Katalánsko a Sjednocená a alternativní levice (ICV-EUiA) (El País 2003).

⁴⁴ Je však třeba si uvědomit, že v roce 2019 HDP Katalánska činilo 236 814 milionů eur, čímž obsadilo až 2. místo v žebříčku HDP autonomních společenství (Instituto de Estadística de Cataluña 2021). Největší ekonomikou Španělska podle nominálního HDP je Madrid, v roce 2019 měl hodnotu

Krátkodobými faktory katalánského separatismu jsou především zrušení některých článků nového statutu autonomie z roku 2006, což vyvolalo v katalánské politice značnou nevoli. Hlavní opoziční Lidová strana (PP) poslala návrh nového statutu pro autonomní společenství Katalánsko z roku 2006 k Ústavnímu soudu. Ten následně v roce 2010 zrušil 14 z 223 ustanovení, tyto články však měly značný význam pro Katalánce. Jednalo se například o odmítnutí legálního uznání existence katalánského národa a došlo k odmítnutí nadřazenosti katalánštiny nad kastilštinou (Springerová 2019). Následujícím faktorem je hluboká a dlouhá recese, kterou Španělsko, včetně Katalánska, procházelo od roku 2008 (velký nárůst nezaměstnanosti). Hospodářská krize měla dva politické dopady. Zaprvé, prudké zhoršení legitimacy španělského politického systému, který nejenže nebyl schopen udržet materiální prosperitu, ale byl zapleten do různých korupčních skandálů a vystaven kritice ze strany tzv. indignados⁴⁵. Zadruhé, úsporná politika a větší centrální kontrola veřejných výdajů od roku 2010⁴⁶ podnítily v Katalánsku populistické projevy fiskální nespokojenosti. Podobně jako u ostatních nacionalistických a čistě přispívajících územích⁴⁷ (Real Instituto Elcano 2019: 23).

Změnu situace můžeme pozorovat rovněž na konci roku 2011, kdy PP nahradila PSOE u moci, což představuje konzervativnějšího protivníka v Madridu. Katalánský nacionalismus se následně rozhodl přijmout strategii podporující úplnou suverenitu. To mu umožnilo prosazovat jiný horizont (navrhnout novou

240 130 milionů eur (Instituto Nacional de Estadística 2021). V roce 2017, kdy proběhlo referendum o nezávislosti Katalánska, byla opačná situace, jelikož největší španělskou ekonomikou bylo Katalánské autonomní společenství. Katalánsko již ale nyní nemůže argumentovat tím, že se jedná o nejbohatší region, jelikož je na tom od roku 2017 mnohem hůř, a to právě díky vládě separatistických stran. Tyto strany vidí jen jeden jediný cíl, tedy nezávislost, a tomu podřizují všechno. Katalánsko se tak dostalo do velmi špatné ekonomické situace (rozhovor s Imrichem Klimentem, 2021).

⁴⁵ Hnutí 15-M, nazývané také hnutí indignados, bylo občanským hnutím vytvořeným v důsledku demonstrace z 15. května 2011. Požadovali například: Participativní a přímou demokracii, na které se občané aktivně podílejí; Obnovu základních principů boje za demokracii ve státě apod. (Movimiento15M 2013). Rovněž se začaly formovat nové politické strany, například Podemos v roce 2014 (El Diario 2014). V Katalánsku využili demonstrace 15M k vyprovokování umírněné katalánské nacionalistické elity (rozhovor s Ignaciem Molinou, 2021).

⁴⁶ Úsporná politika Španělska od roku 2010 je spojena s krizí zapříčiněnou platební neschopností Řecka. EU musela během pár měsíců připravit pomocný plán a Španělsko přislíbilo, že na financování pomoci Řecku bude přispívat až 9 % (González 2010). Role Španělska se od této chvíle postupně zmenšovala v hospodářském programu EU. Hlavními důvody byly přetrvávající ekonomické problémy a nástup Stálého předsedy Evropské rady. Madridská vláda následně vytvořila první plán hospodářských reforem, což znamenalo snížení rozpočtu o 50 000 milionů eur či například návrh na oddálení odchodu do důchodu. Úsporný plán odhadoval snížení deficitu na 3 % proti 11 % HDP v roce 2009 (Missé 2010).

⁴⁷ (Baskická národní strana vůči Španělsku, Strana nezávislosti Spojeného království vůči EU a Liga Severu vůči Itálii) (Real Instituto Elcano 2019: 23).

zemi) a dokonce převzít atraktivnější oděv demokratické obnovy, který byl přitažlivější pro některé levicové aktéry, kteří se dříve od nacionalismu distancovali (rozhovor s Ignaciem Molinou, 2021).

Důležitým vnějším faktorem byla rovněž dohoda mezi Skotskou národní stranou (SNP) a Londýnem na uspořádání závazného referenda o nezávislosti na rok 2014. Z pohledu katalánských independentistů tak vytvořila precedens pro případný vznik nového státu v rámci Evropy⁴⁸ (Real Instituto Elcano 2019: 25).

Radikalizace nacionalistické elity vedla k jednoznačnému přijetí nezávislosti. Byla podpořena vysoce mobilizovanou sociální základnou, což vedlo k rychlému nárůstu touhy po odtržení v roce 2012. Tento kombinovaný model aktivismu a polarizace se zpočátku nesetkal se silným odporem kvůli nedostatku motivace a oslabeným politickým zdrojům té poloviny katalánské společnosti, která si přeje zůstat ve Španělsku. Artur Mas, tehdejší předseda vlády, požádal v roce 2012 Madrid o fiskální pakt pro Katalánsko⁴⁹. Koncept spočívá v tom, že majorita vybraných daní si ponechává autonomní oblast a neodevzdává je do společné kasy v Madridu (Centro de Estudios Políticos y Constitucionales 2018: 126-128). Fiskální autonomii Katalánska razantně odmítnul tehdejší předseda centrální vlády Mariano Rajoy⁵⁰, čímž podpora separatistů znovu narůstala (El País 2012). Dne 11. září 2012 se na masivní demonstraci, která se konala u příležitosti Národního dne Katalánska (*Diada Nacional de Catalunya*), zviditelnil závazek dosud umírněného katalánského nacionalismu k vlastnímu státu. Předseda *Generalitat* Artur Mas tak zahájil tzv. proces svrchovanosti⁵¹ (Ucelay-Da Cal 2018: 25).

Podpora secese dosáhla svého vrcholu v roce 2013 (48,5 % Katalánců bylo pro vytvoření nezávislosti) podle průzkumů Centra pro výzkum veřejného mínění

⁴⁸ Je však potřeba si uvědomit, že Skotsko je součástí Velké Británie na základě uspořádání smluv, kdežto Španělsko je unitárním státem.

⁴⁹ Touto fiskální autonomií disponují Baskicko a Navarra.

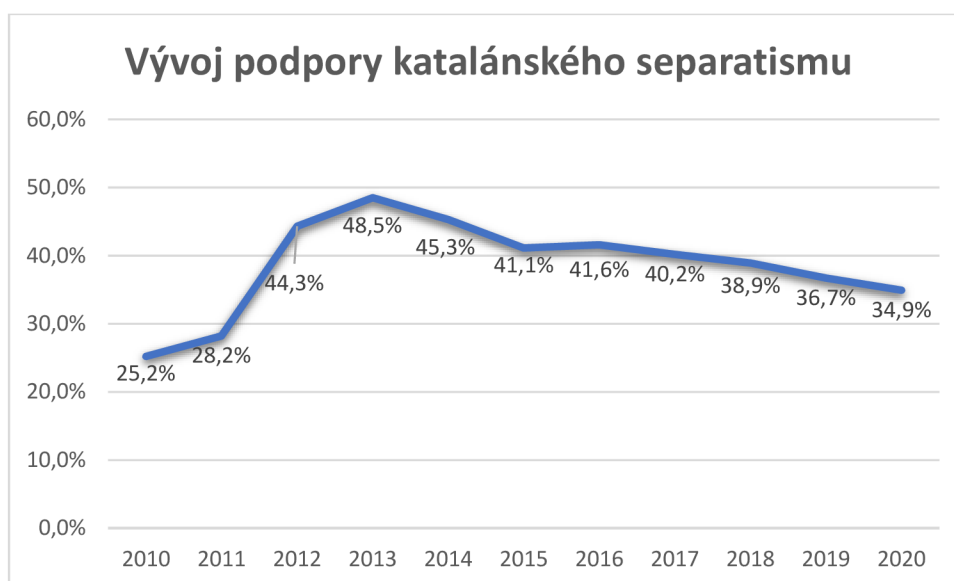
⁵⁰ Rajoy vedl vždy diskurz v souladu se zákonností. Je to konzervativní člověk a je třeba zmínit, že Rajoy není španělský nacionalista. S Voxem nemá nic společného, dokonce ani s Ciudadanos. Nikdy nepoužil španělskou vlajku. Je to velmi umírněný člověk, velmi konzervativní, s velmi malým charismatem. Myslel si, že použití práva a použití soudů bude stačit, ale v tom se mýlil. Měl velmi malou politickou flexibilitu a velmi malou politickou představitost (rozhovor s Ignaciem Molinou, 2021).

⁵¹ Začátek procesu svrchovanosti v roce 2012 ovlivnilo značně španělskou politiku. Na jedné straně se objevila strana PODEMOS (levice-extrémní levice) a na druhé straně VOX (pravice-extrémní pravice) a radikalizoval se rovněž model katalánského nacionalismu. To vyvolalo dynamiku větší polarizace, španělská politika se tak stala více radikální (rozhovor s Ignaciem Molinou, 2021).

Generalitat de Catalunya (CEO). Během následujících let podpora mírně klesá, v roce 2020 se jednalo o 34,9 %, zůstává však na mnohem vyšších úrovních než v letech 2010–2012.

Graf č. 1 Vývoj podpory katalánského separatismu

Graf znázorňuje výsledky průzkumu veřejného mínění Katalánců od roku 2010 do roku 2020. Jednotlivé hodnoty demonstrují, kolik procent občanů odpovědělo kladně na následující otázku: „Věřím, že Katalánsko by mělo být nezávislým státem“

Zdroj: autorka na základě dat Centra pro výzkum veřejného mínění Katalánska.

Všechny volby, které se v Katalánsku konaly od roku 2012, ukázaly sílu proseparatistických stran. Existují dvě vysvětlení, proč separatistické strany mají takovou podporu v katalánském parlamentu, přičemž podpora nezávislosti v průzkumech veřejného mínění stále klesá. Jedním z nich je, že katalánští nacionalisté chodí více k volbám než obyvatelé nesympatizující s nezávislostí. Druhým důvodem je, že pokud se obyvatelé cítí národně jako Katalánci, určitě budou volit ERC, Junts nebo CUP, španělské strany volit nebudou. Tyto tři strany sice podporují independentismus, to však neznamená, že jej podporují všichni jejich voliči. Volí je, jelikož to jsou jejich strany. Když se jich v průzkumech veřejného mínění zeptají, zda chtějí nezávislost, odpoví, že ne. Když ale přijdou volby, budou volit jednu z těchto 3 separatistických stran. Mimo jiné s vědomím, že ani k

nezávislosti nedojde. Mnoho z nich hlasuje pro ERC a mnoho z nich říká, že nevolí nezávislost, ale něco mezi tím. A právě to vysvětluje, proč je rozdíl mezi 50 % hlasujících, ale jen 34 % těch, kteří si přejí nezávislost (rozhovor s Ignaciem Molinou, 2021). Je třeba rovněž zmínit, že ERC prosazuje vyjednání s centrální vládou Španělska. Chtějí jít legální cestou, tzn. jednání, které by mělo mít formu jakéhosi jednacího stolu o tzv. “politickém problému Katalánska“ (oficiální termín prosazený katalánskými separatisty)⁵². Na druhou stranu Junts per Catalunya prosazuje mnohem radikálnější postoj. Snaží se o nejkratší cestu k dosažení jejich cíle. Jsou toho názoru, že veškerá jednání s centrální vládou již selhala, proto se nemůžou vydat tímto směrem⁵³. Jediná cesta je tedy pouze odpor, ať už formou občanské neposlušnosti či institucionální neposlušnosti⁵⁴ (rozhovor s Imrichem Klimentem, 2021).

V listopadu 2014 se mělo konat nezávazné referendum o nezávislosti Katalánska. Poté, co Kongres poslanců velkou většinou hlasů odmítl schválit konání referenda o nezávislosti, prosadil Generalitat paralelní referendum (García 2013). Ústavní soud hlasování zakázal a katalánský soud později odsoudil Artura Mase ke dvouletému zákazu veřejné funkce za konání participačního procesu (Kilian 2019: 54). Organizaci referenda toleroval tehdejší předseda španělské vlády Mariano Rajoy. I přes zákaz Ústavního soudu došlo ke konání lidového hlasování. Katalánci stavějící se proti suverénnímu procesu se masivně zdrželi hlasování, účast tedy činila pouze 37 %, přičemž 81 % se vyslovilo pro nezávislost (Real Instituto Elcano 2019: 24).

V souvislosti s výsledky referenda vyhlásil Mas předčasné volby. Ty měly být chápány jako rozhodování o katalánské budoucnosti tím, že independistické strany se dohodly na dosažení nezávislosti do 18 měsíců od voleb v případě, že získají parlamentní většinu. Volby do katalánského parlamentu v roce 2015 byly stranami podporujícími nezávislost prezentovány jako plebiscit. Separatisté získali 47,8 % hlasů, což znamenalo jasný nedostatek lidové většiny, nicméně vzhledem ke katalánskému volebnímu systému dosáhli absolutní parlamentní většiny (72 ze

⁵² Na konci této debaty by měla být určitá dohoda katalánské vlády a centrální vlády. To, co se dohodne, dokonce bylo přislíbeno centrální vládou, že by mohlo být předmětem nějakého referenda. ERC požaduje referendum, jelikož ví, že je to legální cesta (rozhovor s Imrichem Klimentem, 2021).

⁵³ Z tohoto důvodu kritizují ERC.

⁵⁴ Tzn. to co nařídí Madrid, ignorovat, a řídit si to sami. Tím donutí centrální vládu a Španělsko k tomu, aby jim povolili vytvořit si vlastní stát (rozhovor s Imrichem Klimentem, 2021).

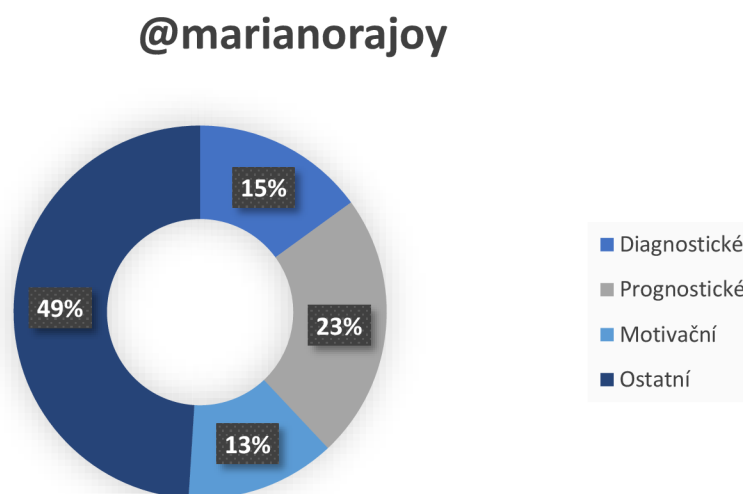
135 křesel)⁵⁵. Navzdory skutečnosti, že silná společenská základna zastánců nezávislosti nikdy nedosáhla ani 50 % (ani ve volbách, ani v průzkumech veřejného mínění) a ani nedisponuje kvalifikovanou většinou potřebnou k prosazení reformy stávajícího statutu autonomie, nacionalističtí vůdci věřili, že tato parlamentní většina je dostatečnou oporou legitimacy pro pokračování v procesu suverenity (Noguer 2015).

V lednu 2016 byl zvolen novým předsedou Generalitat Carles Puigdemont. Na rozdíl od Artura Mase, který přijal ideu nezávislého Katalánska až v pozdějších letech, Carles Puigdemont byl zastáncem samostatnosti odjakživa. Je to člověk, který je od dětství posedlý nacionalismem, dalo by se říct až do 'nemocných' mezí. Během roku a půl, který uplynul od doby jeho zvolení, byla urychlena strategie odtržení zahrnující uspořádání referenda o sebeurčení a jednostranné vyhlášení nezávislosti (rozhovor s Ignaciem Molinou, 2021).

⁵⁵ Jednalo se o koalici Junts pel Sí, která obdržela 62 mandátů. Tato koalice byla založená v roce 2015 a skládala se ze stran Convergència Democràtica de Catalunya (CDC), Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), Demòcrates de Catalunya a Moviment d'Esquerra, jejichž cílem bylo vyhlášení nezávislosti Katalánska. Následovala Candidatura de Unidad Popular (CUP) s 10 mandáty, tedy španělská levicová strana rovněž prosazující nezávislost Katalánska (Parlament de Catalunya).

"constitución" (ústava) nebo "legalidad" (zákonnost). Publikoval rovněž v souvislosti s jeho stranou Partido Popular (PP), konkrétně "ppopular" (Partido Popular) či "lasolucionespp" (řešením je PP). Jako předseda španělské vlády pochopitelně řešil i jiná témata než katalánský separatismus. Zabýval se například "empleo" (zaměstnaností), "europa" (Evropou) nebo "defensa" (bezpečností). Z této analýzy je patrné, že během probíhající krize bylo pro předsedu vlády důležité ve svých tweetech zdůraznit zemi, které vládne, a její obyvatele. Je zde rovněž vidět jeho zřetelný postoj, tedy dodržování právního státu a zákonnosti.

Graf č. 2 Použití rámců Marianem Rajoyem

V tomto grafu je představeno užití rámců Marianem Rajoyem. Jeho příspěvky obsahovaly méně motivačních rámců, většina jeho tweetů totiž nebyla o mobilizaci či motivaci obyvatel, ale o identifikaci problému a navržení jasných řešení a strategií. Z grafu je patrné, že nejvíce publikoval rámce prognostické. Zřídka také publikoval rovněž rámce diagnostické. Jakožto předseda centrální vlády se vyjadřoval rovněž k jiným tématům než katalánský separatismus. Jeho tweety se často týkaly mezinárodní politiky, především v souvislosti s Venezuelou, zaměstnaností či blahobytu občanů. Užíval Twitter také k publikování kondolencí nebo ke gratulaci fotbalovému klubu Real Madrid v případě jeho vítězství.

3.1.1.1 Diagnostické rámce

Během září 2017 došlo k soudním žalobám na zastavení referenda a zároveň k masovým protestům proti nim ze strany skupin podporujících nezávislost (Real Instituto Elcano 2019: 24).

Tehdejší předseda vlády Mariano Rajoy uvedl ve svém příspěvku ze dne 20. září 2017, tedy několik dní před plánovaným referendem, že uskutečnění referenda by bylo nezákonné. „*Hlasování je synonymem demokracie pouze tehdy, pokud se koná v souladu se zákonem. Nikdo nemůže tvrdit, že je nad ním.*“

V září 2017 schválil katalánský parlament v jediném čtení dva zákony⁵⁶ o vypsání závazného referenda a o úpravě "právní přechodnosti", která by vedla k "odpojení" Katalánska od Španělska, a k vytvoření nové republiky (Real Instituto Elcano 2019: 24).

Referendum se uskutečnilo 1. října 2017 navzdory zákazům soudů a ujištění Mariana Rajoye, že k jeho konání nedojde. Centrální vláda se však rozhodla referendu zabránit, nařídila Guardia Civil (španělské policii) i Mossos d'Esquadra (katalánské policii), aby zabavila všechny materiály spojené s referendem, byly zakázány demonstrace požadující konání referenda či zablokovány webové stránky informující o lidovém hlasování. Katalánský vrchní soud nařídil policejním složkám zamezit otevření volebních místností (Cruz 2018). Došlo rovněž k násilnému zakročení policie za účelem zabránění odevzdání hlasovacích lístků (Navarro 2017).

V referendu byla položena jediná otázka: „*Přejete si, aby Katalánsko bylo nezávislou republikou?*“ Podle zákona o založení republiky měla být vyhlášena nezávislost v případě, pokud se většina dostavených voličů vysloví pro samostatnost (bez ohledu na účast) (Puente 2017). Dle údajů Generalitat byla volební účast 43 %, přičemž 90 % voličů se vyslovilo pro nezávislost (Generalitat de Catalunya 2017). V následujících dnech se v Katalánsku i v celém Španělsku objevila silná reakce konstitucionalistů, včetně masových demonstrací odpůrců nezávislosti v Barceloně. Král Filip VI. následně obvinil Generalitat z porušování demokratických principů (Real Instituto Elcano 2019: 26). Předseda španělské

⁵⁶ Zákon o referendu a zákon o založení republiky.

vlády se v den konání referenda vyjádřil následovně: „*Představitelé Generalitat se pokusili zlikvidovat práva Španělska porušováním zákonů. Jsou zodpovědní.*“

Na druhé straně násilné potlačení referenda ze strany Madridu bylo odsouzeno mezinárodním společenstvím. Nadměrné užití síly odsuzuje například Amnesty International (Amnesty International 2017). Nicméně většina mezinárodních aktérů podpořila centrální vládu s tím, že jde o vnitrostátní otázku (Al Jazeera 2017).

Rajoy ve svém tweetu ze dne 21. října 2017 zmínil, že katalánská vláda nebyla ochotna vyjednávat s centrální vládou v žádném období. „*Nebudeme si nic nalhávat, Generalitat nikdy neměl v úmyslu vést dialog. Vždy jsme se setkávali pouze s vnucováním.*“

Předseda centrální vlády na Twitteru publikoval rovněž dopis zasláný 16. října 2017 předsedovi katalánské vlády Carlesovi Puigdemontovi, jelikož chtěl objasnit, zda některý orgán Generalitat vyhlásil nezávislost Katalánska. Uvedl, že je třeba jasná odpověď, jak to požadují všichni občané a jak to vyžaduje zákon. Jelikož prodlužování této situace nejistoty prospívá pouze těm, kteří se snaží zlikvidovat občanskou harmonii a prosadit radikální a ochuzující projekt pro Katalánsko. V dopise rovněž zmínil, že nikdy v celé historii se občané Katalánska netěšili větší svobodě, politické a finanční autonomii než v tomto demokratickém období. Jediný konflikt, který podle Rajoye v současné době v Katalánsku existuje, je konflikt legality. Teprve jeho ukončením bude možné řešit problémy, které se skutečně týkají Katalánců jako celku. V dopise vyčítal předsedovi katalánské vlády rovněž to, že odmítá jednat s důležitou částí katalánské společnosti, s obyvateli odmítající nezávislost. Podle Puigdemonta představují menší počet občanů, ve skutečnosti ale v roce 2017 chtělo samostatnost pouze 40 % Katalánců. Rajoy uvedl, že bez ohledu na procenta je jedním z ukazatelů, které určují kvalitu demokracie, respekt k opozici. Připomněl předsedovi katalánské vlády, že je stále čas na zahájení nového období normality a institucionální loajality, po kterém všichni volají. Jelikož v opačném případě bude za uplatňování ústavy zodpovědný pouze Puigdemont. Konkrétně se jednalo o článek 155 Ústavy, který umožňuje dočasně omezit autonomii daného společenství v případě, pokud porušuje Ústavu nebo značným způsobem ohrožuje španělské zájmy.

Po měsíci silného politického a sociálního napětí⁵⁷ dne 27. října 2017 skupiny zastánců nezávislosti v parlamentu schválily nezávislost Katalánska (které podpořilo pouze 70 ze 135 poslanců)⁵⁸ (Menéndez 2017). Ve stejný den reagoval předseda centrální vlády na protiprávní jednání Generalitat. *„Odpovědné osoby v Katalánsku se postavily mimo zákon tím, že zlikvidovaly ústavu a statut autonomie. To nemůžeme přijmout.“* V následujícím příspěvku, ze stejného dne, odkazoval na jednání fait accompli, tedy na stavění odpůrců nezávislosti před hotovou věc bez jakéhokoli jednání. *„Smutný den, kdy nerozum svrhl zákon, aniž by se pozastavil nad tím, že se hodlá prosadit silou fait accompli.“*

Po volbách do katalánského parlamentu, 22. prosince 2017, uvedl následující: *„Budoucí katalánská vláda bude stejně jako všechny ostatní podléhat právnímu státu. Opačný postup podporuje nejistotu a ohrožuje blaho Katalánců.“*

Předseda centrální vlády Mariano Rajoy diagnostikuje problém, tedy snahu Katalánska o nezávislost, jako nezákonné jednání, které je v rozporu s ústavou. Zmínil, že čelí jednostrannému procesu, který hrubě porušuje zákony a usiluje o konfrontaci. Často ve svých příspěvcích uváděl, že všichni Španělé podléhají právnímu státu a jsou povinni respektovat nebo dodržovat usnesení soudů. Připomněl, že je to rovněž povinnost vládců v demokratickém režimu založeném na nadřazenosti práva a dělbě moci. Podle Rajoye nedošlo k referendu o sebeurčení, ale k inscenaci proti legalitě. Jako viníka označil představitele Generalitat, především Carlese Puigdemonta jako předsedu katalánské vlády, který od začátku svého mandátu usiloval o odtržení Katalánska od Španělska.

3.1.1.2 Prognostické rámce

Mariano Rajoy již v září, tedy měsíc před plánovaným referendem, ujistil obyvatele Španělska, že hlasování o nezávislosti neproběhne. *„Žádné referendum nebude, říkám to klidně a pevně. Nepodceňujte sílu práva a španělské demokracie. #KatalánskoJeŠpanělsko“* uvedl 15. září 2017. Argumentoval rovněž tím, že

⁵⁷ Které rovněž zahrnovalo přesun téměř všech velkých společností se sídlem v Katalánsku do jiných částí Španělska (Real Instituto Elcano 2019: 26).

⁵⁸ Vyhlášení nezávislosti však nemělo žádný dopad na faktickou kontrolu veřejné moci nebo území a žádné mezinárodní uznání (Real Instituto Elcano 2019: 26).

rozhodování o budoucnosti jejich země je právem všech Španělů, proto je nemožné konání referenda.

V souladu s 1. odstavcem článku 155 vyzvala španělská vláda Carlese Puigdemonta, aby upřesnil, zda vyhlásil nezávislost. Pokud by odpověděl kladně či neurčitě, následovala by aplikace Ústavy (Mayor Ortega 2017). „*Vzhledem k nejasnostem, které v Katalánsku vznikly, vláda schválila, aby Generalitat objasnil, zda vyhlásil nezávislost*“ publikoval Rajoy 11. října 2017.

V dopise adresovaném Carlesovi Puigdemontovi ze dne 16. října 2017 předseda centrální vlády rovněž připomněl, že byl vytvořen parlamentní prostor pro dialog mezi všemi politickými silami, samozřejmě včetně koalice Junts per Catalunya, které předsedá Puigdemont. Tento rámec je podle Rajoye nejlepším a neúčinnějším rámcem pro dialog, po kterém volá předseda katalánské vlády, a může se zabývat některými požadavky, které vznáší Generalitat. Tyto požadavky dalece přesahují kompetence předsedy centrální vlády, což Rajoy zmínil pokaždé, když s ním chtěl Puigdemont mluvit. Znovu tedy vyzval předsedu Generalitat, aby předstoupil před Parlament a předložil své požadavky legitimním zástupcům národní suverenity, kteří jediní jim mohou porozumět.

Dle vlády Puigdemont neposkytl jednoznačnou odpověď (Suárez 2017), proto předložila Senátu několik opatření, z nichž zásadní bylo oprávnění sesadit Puigdemonta, rozpustit Parlament a vyhlásit autonomní volby. Mimoto došlo k zatčení Jordiho Cuixarta a Jordiho Sàncheze, předsedů nevládních organizací, kteří byli obviněni ze vzpoury za údajnou účast na organizování referenda⁵⁹ (Díez 2017). „*Článek 155 se připravuje. Obnovíme respektování ústavy, statutu autonomie a práv všech Španělů*“ publikoval Rajoy 25. října 2017. Argumentoval především tím, že aplikací zmíněného článku chce obnovit zákonnost katalánské samosprávy. Podle jeho slov se nikdo nemůže smířit s tím, že je porušován zákon.

Přestože probíhala komunikace s centrální vládou, Katalánci nezískali záruky, které požadovali a nyní čelili omezení autonomie. Jak již bylo zmíněno, 27. října 2017 byla katalánským parlamentem schválena deklarace o nezávislosti (Menéndez 2017). Ve stejný den zasedal i Senát Španělska, který dvě hodiny po

⁵⁹ Cuixarta a Sánchez byli drženi dlouhé měsíce ve vazbě, ale opodstatnění jejich stíhání je zpochybňována.

schválení nezávislosti Katalánska schválil spuštění čl. 155⁶⁰ Ústavy k omezení autonomie společenství. Předseda centrální vlády reagoval 27. října 2017 následovně: „*Prosím všechny Španěly o klid. Právní stát obnoví v Katalánsku zákonnost.*“ Ve stejný den uvedl: „*Rozpustil jsem parlament a 21. prosince se v autonomním společenství Katalánsko uskuteční volby.*“ Rajoy dále odůvodňoval své jednání tím, že „*vláda přijímá opatření, aby zabránila nepřijatelnému únosu Katalánců a odcizení části jejich území ostatním Španělům.*“

Mariano Rajoy navrhl jasné řešení problému. To bylo především spuštění čl. 155 Ústavy. Uvedl, že na rozdíl od toho, co tvrdí Puigdemont, neznamená pozastavení samosprávy, ale obnovení zákonnosti v autonomii. Především usiloval o to, aby se vážné zhoršení soužití v Katalánsku změnilo, a aby se Generalitat vrátila k právu a obnovila institucionální normalitu mezi správními orgány. Návrat k zákonnosti je podle předsedy centrální vlády předpokladem jakéhokoli demokratického dialogu. Týká se ústavního pořádku, ale také statutu autonomie Katalánska a jeho prováděcích předpisů, které byly vážně poškozeny kroky tamní vlády. Po schválení deklarace o nezávislosti katalánským parlamentem přijal konkrétní opatření, v souvislosti s aktivací čl. 155, jako sesazení Puigdemonta, rozpuštění Parlamentu a vyhlášení autonomních voleb. Jednání vlády odůvodnil tím, že nemůže dopustit odebrání území patřící všem Španělům.

3.1.1.3 *Motivační rámce*

Mariano Rajoy ve svých motivačních rámcích vyjádřil vděk státním institucím za obranu zákonnosti a obyvatel Španělska. Policii či soudy podpořil v několika tweetech, například dne 20. září 2017. „*Vyjadřuji úctu a uznání práci soudců a bezpečnostních sil a sborů při zajišťování svobody a práv všech.*“ Dne 30. září 2017 poděkoval obyvatelům, kteří přinesli několik kytic do sídla civilní gardy jako projev uznání. „*Obrovské DĚKUJI mnoha občanům, kteří anonymně zaplnili sídlo @guardiacivil v Barceloně kyticemi. #JsmetuproVÁS.*“ Hashtag #EstamosporTI (#JsmetuproVÁS) odkazuje na závazek národní policie a civilní

⁶⁰ Čl. 155 Ústavy uvádí, že pokud autonomní společenství neplní povinnosti, které mu ukládá Ústava nebo jedná způsobem, který narušuje obecný zájem Španělska, vláda může přijmout nezbytná opatření k tomu, aby jej zavázal k plnění uvedených povinností nebo k ochraně výše uvedeného obecného zájmu. V tomto případě může vláda dávat pokyny všem orgánům autonomních společenství (Ústava Španělska 1978).

gardy zajistit obranu zákonnosti a bezpečnost všech (Ministerstvo vnitra Španělska 2017).

V den konání referenda, 1. října 2017, Mariano Rajoy publikoval: „*Mou povinností je vymáhat dodržování zákona, jsem předseda vlády celého Španělska. Děkuji soudům a bezpečnostním složkám za jejich oddanost právnímu státu.*“ Obdobně hovořil i v příspěvku ze dne 3. října 2017: „*Chci vyjádřit plnou podporu bezpečnostním složkám a orgánům, které hájí zákonnost a práva všech obyvatel Katalánska. #JsmetuproVÁS.*“

3.1.2 Rámování katalánského separatismu ze strany Carlese Puigdemonta

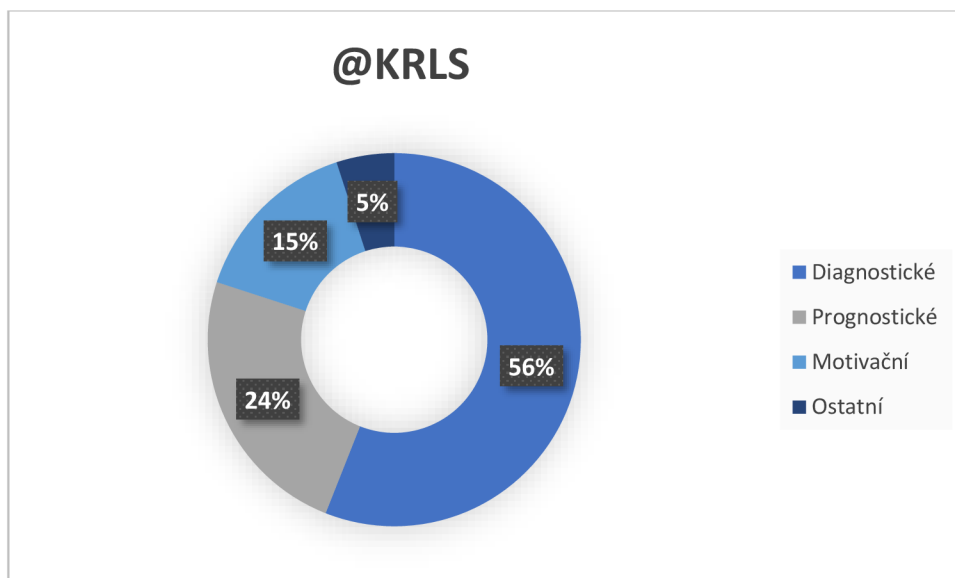
Obrázek č. 2: Mraky slov @KRLS

Pro katalánského předsedu vlády bylo slovo "catalunya" (Katalánsko) během sledovaného období na prvním místě, jak ukazuje mrak slov Carlese Puigdemonta znázorněn na obrázku č. 2. Na rozdíl od předsedy madridské vlády Mariany Rajoye, pro kterého bylo nejdůležitější a nejčastěji použité slovo Španělsko jako celek. Následně hojně užíval slovo "catalans" (Katalánci) či zkratku "oct" (zkratka pro octubre – říjen), ve spojitosti s referendem o nezávislosti Katalánska, které se konalo 1. října 2017. Mnohokrát rovněž zmínil slova "democràcia" (demokracie), "llibertat" (svoboda) a zároveň "violència" (násilí) v souvislosti s užitím

policejního násilí zapříčiněného centrální vládou. Následně často užíval "juntsxcat" nebo "junts" s odkazem na politickou stranu Junts per Catalunya, které předsedal. Stranu zmiňoval především v kontextu prosincových voleb 2017. Zřídka také reagoval na tweety představitelů Evropské unie, proto užíval slova jako "europa" (Evropa) nebo "junckereu" s odkazem na bývalého Předseda Evropské komise Jeana-Clauda Junckera. Z analýzy je zřejmé, že předseda katalánské vlády často volal po svobodě a demokracii pro obyvatele Katalánska. Ve svých tweetech rovněž vyzýval k "diàleg" (dialogu) centrální vládu. Z analýzy je patrné, že pro Carlese Puigdemonta bylo ve sledovaném období nejvýznamnější Katalánsko, jeho obyvatele a říjnové referendum o nezávislosti. Na rozdíl od Mariana Rajoye slovo "espanyol" (Španěle) užíval jen ve velmi malé míře.

Graf č. 3 Použití rámců Carlesem Puigdemontem

Grafu č. 3 znázorňuje užití rámců Carlesem Puigdemontem za první sledované období. Na rozdíl od Mariana Rajoye, který měl nejvíce tweetů z kategorie 'ostatní', Puigdemont nejvíce publikoval diagnostických rámců, přičemž ve velké většině kritizoval centrální vládu. Užíval rovněž několik prognostických rámců, kdy dával najevo svou strategii, konkrétně strategii dialogu a míru. Prognostických rámců se však v jeho prvních sto nejpopulárnějších tweetů vyskytovalo mnohem méně než diagnostických, z čehož vyplývá, že spíše identifikoval problém či poukazoval na špatné strategie Rajoyovy vlády, než aby navrhoval konkrétní řešení. Z rámců publikoval nejméně motivačních, které byly

spjaty především s prosincovými volbami 2017. Na rozdíl od Rajoye zřídka reagoval na situace netýkající se katalánského separatismu.

3.1.2.1 Diagnostické rámce

Carles Puigdemont již od začátku odsuzoval použití násilí policejních složek během referenda v říjnu 2017 a kritizoval neschopnost madridské vlády vést dialog s Generalitatem. „*Bojí se více dialogu než násilí: Policejní unie, agresivní proti dialogu, jak uvedl @elnacionalcat*“ uvedl 11. října 2017. Odkazoval rovněž na článek v katalánském periodiku *El Nacional*, který se zabýval twitterovým příspěvkem Federální policejní unie (UFP). Instituce zveřejnila tweet s komentářem „*proti pučistům... Promluvíme si?*“, doprovázen fotografií 10 policistů vyzbrojených kulomety a oblečených do výbroje speciálních sil. Následný komentář periodika uvedl, že UFP zveřejnila ráznou a agresivní pozici proti jakémukoli dialogu s katalánskou vládou. Ve stejný den reagoval rovněž na přípravu článku 155: „*Požádáte o dialog a oni vám odpoví položením 155 na stůl. Rozumím.*“

Dne 12. října 2017 publikoval: „*Katalánsko si zaslouží nezávislost stejně jako jakýkoli jiný stát.*“ Odkazoval rovněž na článek z britského deníku *The Spectator*, pojednávající o katalánském separatismu. Zde je zmíněna především zásada sebeurčení národů prosazovaná OSN. Španělsko dle britského periodika nejen že odírá právo na sebeurčení Katalánska, ale také odmítlo plebiscit ve svých dvou exklávách v severní Africe, Ceutě a Melille, které jsou součástí Maroka. V závěru článku je zmíněno, že ve chvíli, kdy Španělsko řeší potíže tohoto typu, nejedná v souladu s demokratickými principy (Norman 2017). Ve stejný den upozornil Puigdemont na vyjádření Rady Evropy: „*Rada Evropy odsuzuje španělské násilí 1-O⁶¹.*“ Uvedla, že odsuzuje násilí španělské policie a následně vyzvala k dialogu s cílem nalézt politické řešení krize mezi Katalánskem a Španělskem.

V souvislosti s policejními represemi ze strany madridské vlády reagoval předseda Generalitatu následovně: „*Hlásají zákonnost, ale provádějí represe a vyzývají k podřízení se. Stále nepochopili, že touhu po svobodě sjednoceného a odhodlaného národa nelze potlačit, ať jsou zdi jakkoli vysoké*“ uvedl 14. října 2017.

⁶¹ Tato zkratka je používána ve smyslu 1 de octubre (1. října), tedy na den uskutečnění referenda o nezávislosti.

Vyjádřil se i k zatčení Jordiho Cuixarta⁶² a Jordiho Sáncheze⁶³, kteří byli obviněni ze vzpoury za údajnou účast na organizování referenda. Katalánští představitelé však zpochybňují důvod jejich stíhání. Puigdemont 16. října 2017 uvedl, že je jedná o porušování svobody myšlení: „*Věznění @jcuixart a @jordisanchez je velmi špatná zpráva. Snaží se uvěznit myšlenky, ale posilují potřebu svobody.*“

Španělská vláda 27. října 2017 aplikovala článek 155. Odvolala předsedu Generalitat Carlese Puigdemonta, odvolala rovněž všechny členy vlády včetně místopředsedy Oriola Junquerase, převzala pravomoci všech příslušných ministerstev, ukončila delegace v zahraničí, rozpustila Parlament a vyhlásila regionální volby na 21. prosince 2017 (Cruz 2017). Někdejší členové vlády Katalánska byli následně vzati do vazby. Někteří však unikli do zahraničí, což byl i případ Carlese Puigdemonta, na kterého byl následně vydán eurozatykač (Arechederra 2017).

Sesazený Carles Puigdemont odjel do Bruselu. Tvrdil, že se bude bránit vydání do vlasti, pokud o to požádá španělská justice. Proti Puigdemontovi a dalším sesazeným členům vlády bylo vzneseno obvinění ze vzpoury, za což jim hrozilo až 25 let vězení (La Vanguardia 2017). Puigdemont však uvedl, že obvinění nemají právní základ a jejich cílem je trestat myšlenky: „*Legitimní @govern de Catalunya (katalánská vláda) je uvězněná za své myšlenky a za věrnost mandátu schválenému @parlament_cat (katalánskému parlamentu)*“ publikoval 2. listopadu 2017. Ve stejný den znovu upozornil na nekompromisnost vlády, která používá místo dialogu represí: „*@desdelamoncloa (centrální vláda), místo aby se rozhodla pro dialog, dala přednost policejnímu násilí, uvěznění a represí. #Svobodupolitickýmvězňům.*“

Puigdemont zřetelně identifikoval problém a označil viníka. Jako zásadní problém označil potřebu nezávislého katalánského státu. Odkázal přitom na právo národa na sebeurčení. Ve tweetech označuje za viníka jednoznačně madridskou vládu. Obviňuje jí z policejní brutality, represím za svobodu slova a svobody myšlení a za neschopnost vést dialog s katalánskou vládou. Dle Puigdemonta se

⁶² Předseda katalánského kulturního sdružení Òmnium Cultural, které vzniklo v roce 1961 na podporu katalánského jazyka a kultury (Òmnium Cultural 2021).

⁶³ Předseda Katalánského národního shromáždění, organizace prosazující katalánskou nezávislost.

jedná o absurdní situaci, jelikož centrální vláda hlásí zákonnost, přičemž sama provádí násilné represe.

3.1.2.2 Prognostické rámce

V září 2017⁶⁴ přijal katalánský parlament rezoluci, kterou vyzval katalánskou vládu k uspořádání tohoto referenda (Generalitat de Catalunya 2016). O rozhodnutí informoval Puigdemont dne 6. září 2017: „*Právě jsem spolu s celou @govern (Vláda Generalitat de Catalunya) podepsal výzvu k referendu o sebeurčení v Katalánsku. Za svobodu a demokracii!*“ Příprava referenda však proběhla zcela bez ohledu na protesty katalánské opozice⁶⁵. Strany podporující nezávislost rovněž ignorovaly varování právníků samotného parlamentu i stanovisko Rady pro zákonné záruky (institute samosprávy). Ústavní soud, který pozastavil platnost obou zákonů⁶⁶, byl rovněž ignorován (Real Instituto Elcano 2019: 24).

V souvislosti s nezákonným referendem byl dne 27. října 2017 spuštěn madridskou vládou již zmíněný článek 155. Ve stejný den Puigdemont připomněl jeho mírovou strategii: „*Dialog byl a vždy bude naší volbou pro řešení politických situací a dosažení mírových řešení. @CharlesMichel.*“ Odpovídal tím rovněž na tweet Charlese Michela, Předsedy Evropské rady, který ve stejný den vyzýval k mírovému řešení při respektování národního a mezinárodního řádu.

Španělská vláda aplikací článku 155 vyhlásila autonomní volby, naplánované na 21. prosince 2017 (Cruz 2017). V souvislosti s těmito volbami publikoval Puigdemont několik příspěvků s hashtagem 21D (21 de diciembre), tedy dnem voleb 21. prosince. Například v publikaci ze dne 11. listopadu 2017, kde připomínal, že pokud volby vyhrají separatistické strany, je nutné respektovat jejich výsledek: „*Je jasné, že pokud na #21D existuje jasná většina hlasů, která říká 'chci*

⁶⁴ Katalánský nacionalismus znamenal i obnovení španělského nacionalismu. Když bylo referendum v roce 2017, v Madridu byly všude vyvěšeny španělské vlajky. Na každou akci máte nějakou reakci. A ta reakce byla posílení španělského nacionalismu (rozhovor s Ivanem Jančárkem, 2021).

⁶⁵ Mluvčí levicové skupiny CSQP (katalánská odnož Podemos) zdůraznil, že to, co se odehrává, je „neposlušnost vůči všem katalánským zákonům. A precedens, který vytvářejí, je z demokratického hlediska nesmírně závažný. Práva občanů, práva poslanců nemohou být zrušena většinou“ (Real Instituto Elcano 2019: 24).

⁶⁶ Zákon o referendu a zákon o založení republiky.

být nezávislým státem', je bezpodmínečně nutné, aby všichni toto rozhodnutí respektovali.“

Dne 18. listopadu 2017 publikoval příspěvek s odkazem na policejní násilí zapříčiněné španělskou vládou a ujasnil strategii katalánských separatistů. *„Strategii strachu vždy doprovází násilí. Naše strategie je strategií naděje, a tedy míru. Stát, který byl strůjcem barcelonských útoků, nemá žádné hranice. Už víme, že je schopen všeho.“* Obdobně hovořil dne 30. prosince 2017, kde znovu upřednostňoval strategii dialogu a vyzval k respektování výsledků voleb 21. prosince: *„Jakmile selhala taktika násilí, represe a článku 155, musí začít éra dialogu a vyjednávání. Je čas přijmout mandát #21D, napravit, opravit a obnovit vše, co bylo odstraněno bez souhlasu Katalánců.“* Nejvíce hlasů získala strana Ciudadanos (36 mandátů), stavějící se proti nezávislému katalánskému státu. Separatistické strany si však dokázaly znovu získat většinu křesel bez většiny hlasů, Junts per Catalunya obdržela 34 mandátů, 32 mandátů získala ERC a jako poslední CUP se 4 mandáty (Parlament de Catalunya 2021).

V lednu 2018 vyzýval k řešení konfliktu katalánského separatismu, přičemž odkázal na výsledky referenda i prosincových voleb a kritizoval zadržení katalánských independentistů: *„Je třeba vyřešit konflikt mezi Katalánkem a Španělskem. Vždy jsme byli oddáni mírovým prostředkům a dialogu. Volební urna promluvila jednoznačně⁶⁷. Navzdory tomu je @junqueras zadržen v Estremere. A Jordis. A Quim. Už to nejsou politici vězni, jsou to rukojmí.“* uvedl 5. ledna 2018. Z Bruselu publikoval dne 9. ledna 2018, že stále bojuje o zachování legitimacy katalánských institucí a predikoval svůj návrat do Katalánska: *„Můj závazek je beze změny a budu usilovat o zachování legitimacy našich institucí. S plnou legitimitou se vrátím do #Katalánska jako premiér zvolený @parlament_cat (katalánským parlamentem).“*

Carles Puigdemont často dával najevo svou strategii a navrhoval řešení problému. V mnoha svých příspěvcích zmínil, že dialog byl a vždy bude jeho volbou k řešení politických konfliktů. Naopak kritizoval taktiku zvolenou Madridem, tedy strach, násilí a útlak. Puigdemont uvedl, že jeho strategie je

⁶⁷ Je však třeba si uvědomit, že dle Centra pro výzkum veřejného mínění Generalitat de Catalunya v roce 2017 podporovalo nezávislé Katalánsko pouze 40 % obyvatel tohoto regionu.

strategie naděje, a tedy míru. Rovněž ve svých prognostických rámcích vyzýval k respektování výsledků voleb 21. prosince, jelikož většina hlasů pro separatistické strany pro něj znamenala vyjádření lidu 'chceme samostatný stát'. V souvislosti s výsledky voleb, kdy independistické strany získaly většinu v parlamentu, navrhl jasné řešení. Respektování výsledků hlasování, zahájení éry dialogu a obnovení všeho, co bylo zlikvidováno bez souhlasu Katalánců. Častokrát rovněž volal po propuštění katalánských politických vězňů.

3.1.2.3 *Motivační rámce*

Motivační rámce Carlese Puigdemonta mají zcela jiný charakter než u Mariana Rajoye. Zatímco u předsedy centrální vlády šlo spíše o poděkování občanům, Puigdemont se ve svých motivačních příspěvcích snažil o mobilizaci Katalánců, a to především před prosincovými volbami 2017.

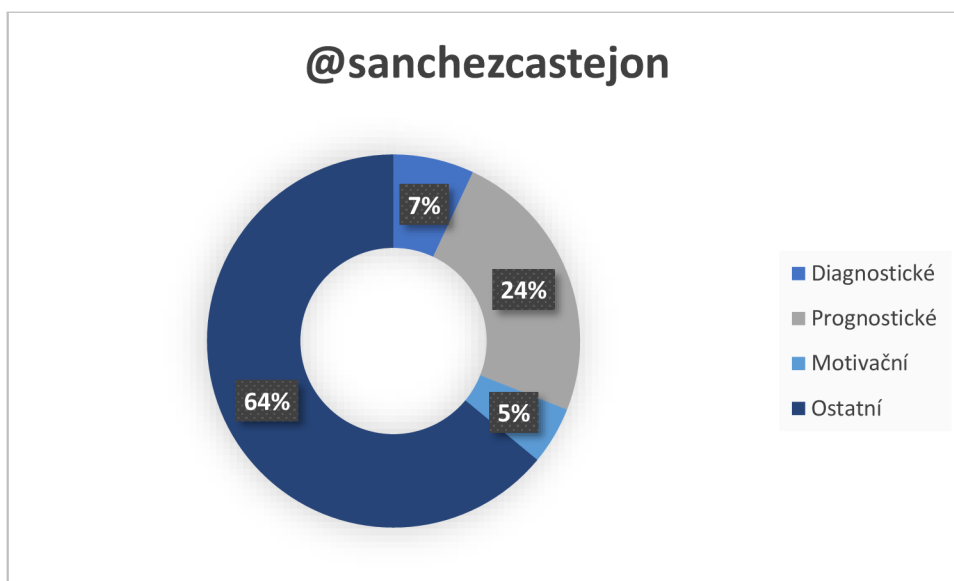
Dne 3. října 2017, tedy pár dní po referendu o nezávislosti Katalánska, publikoval: „*Mír, zdvořilost a důstojnost nás dovedly až sem. Definitivní úspěch závisí na tom, zda zůstaneme stejně odhodlaní jako dosud. Pojdme na to, pokračujeme!*“ V souvislosti s vyhlášením voleb v prosinci 2017 (na které odkazuje zkratkou #21D) uvedl 7. listopadu 2017, že jednání Madridu je nelegální a jediná možnost je jít společně k volbám. „*Zastavili nás nelegálním pučem. #21D nemáme jinou alternativu než jít všichni společně.*“ Dne 10. listopadu vyzval Katalánce, aby bránili svobodu a demokracii: „*Katalánce neodradí žádné mříže ani vyhnanství. Zítřejší Barcelona volat po svobodě a demokracii! #11nFreedom*“

Obdobně mobilizoval občany dne 30. listopadu 2017, kde odkazuje například na žlutou barvu, jelikož žluté stužky se nosily a rozmisťovaly na podporu katalánských politických vězňů (El Confidencial 2017) či upozorňuje na gumové projektily⁶⁸ užití policií na povel centrální vlády během referenda (El Periódico 2017): „*V nové španělské realitě je žlutá barva trestná, gumové projektily jsou hračky ve školách, dobří katolíci libají ústavu, komici jsou zločinci a krajní pravice vzorní občané. A to je jen začátek. Pokud nevyhrajeme #21D, zničí všechno.*

⁶⁸ Gumové projektily se použily v Katalánsku po několika letech po jejich zákazu. Mossos d'Esquadra (katalánská policie) přestala tuto municí používat v dubnu 2014 poté, co bylo zraněno několik desítek osob a bylo zjištěno, že tyto střely mohou způsobit vážná zranění. Zejména pokud zasáhnou citlivou část těla, například oko. Během říjnového referenda v roce 2017 však španělská národní policie gumové projektily opět použila k rozeznání občanů, kteří se shromáždili před volebními místnostmi určenými pro konání referenda (El Periódico 2017).

situaci v daný den. Mnohokrát rovněž zmínil slova "país" (země), kdy ve svém tweetu zdůraznil zemi, které vládne, "psoe" (Španělská socialistická dělnická strana), tedy strana, které předsedá či "progresista" (progresivní), v souvislosti s tweety ohledně jeho vlády, která vychází z progresivních hodnot, „nikoho nenechává pozadu a centrum politiky sestavuje z lidu“. Výraz "cataluña" (Katalánsko) užíval v mnohem menší míře než tehdejší předseda vlády Mariano Rajoy. Ve spojitosti s Katalánskem také mnohdy publikoval slova jako "diálogo" (dialog), "compromiso" (kompromis) či "convivencia" (koexistence). Z této analýzy je zřejmé, že během daného období bylo pro Pedra Sáncheze důležité zmínit aktivity své vlády. Tématu katalánského separatismu nevěnoval takovou pozornost jako jeho předchůdce Mariano Rajoy.

Graf č. 4 Použití rámců Pedrem Sánchezem

Graf znázorňuje užití rámců Pedrem Sánchezem. Na rozdíl od tehdejšího předsedy španělské vlády Mariana Rajoye, jeho publikace ve většině případů nezahrnovaly diagnostické rámce, tedy nevyjadřoval se tak často ohledně identifikace problému. Ve větší míře užíval rámce prognostické, kde navrhoval řešení, taktiky a cíle. Nejméně využíval rámce motivační, které se ve většině případů týkaly poděkování občanům. Nejvíce příspěvků však spadá do kategorie ostatní, jelikož se vyjadřoval k mnoha tématům mimo katalánský separatismus. Jeho publikace se často týkaly strany, které předsedá, tedy PSOE, dále sociálního

státu, vzdělávání, mezinárodní politiky, feminismu, machismu, životní prostředí aj. Procentuální zastoupení kategorie ostatní je mnohem vyšší u Sáncheze než u Mariana Rajoye.

3.1.3.1 Diagnostické rámce

Novým předsedou katalánské vlády se v květnu 2018 stal Quim Torra, rovněž zastánce nezávislosti mající blízko k Puigdemontovi⁶⁹ (Real Instituto Elcano 2019: 27). Následující měsíc došlo k vyslovení nedůvěry španělské vládě, což mělo za následek nahrazení Mariana Rajoye socialistou Pedro Sánchezem⁷⁰ ve funkci předsedy vlády (García 2018).

Dne 14. října 2019 uložil Nejvyšší soud devíti katalánským separatistům tresty odnětí svobody v rozmezí od 9 do 13 let za uspořádání neústavního referenda. Bývalý katalánský vicepremiér Oriol Junqueras byl odsouzen ke 13 letům vězení za vzpouru a zpronevěru veřejných prostředků, dalších osm separatistů odešlo s nižšími tresty⁷¹ (Rincón 2019). Po vyhlášení trestů pro separatisty propukly v regionu násilné demonstrace, během kterých bylo zraněno až 600 lidí⁷² (Cordero 2019). Pedro Sánchez se dne 16. října 2019 obrátil na předsedu Generalitat, kterého vyzval k odsouzení násilí v Katalánsku: „*Obracím se na předsedu katalánského parlamentu. On a jeho vláda mají politickou a morální povinnost odsoudit používání násilí. Bez výmluv, s maximální jasností a odhodláním. Žádný vládce nemůže své selhání maskovat za clonami kouře a ohně.*“

⁶⁹ Po složení přísahy nové vlády bylo 2. června 2018 pozastavení autonomie zrušeno.

⁷⁰ Sanchéze a jeho stranu PSOE rovněž nelze považovat za příliš nacionalistickou. Do vlády se dostal díky podpoře katalánských independentistů. Ačkoli je Pedro Sánchez španělskou pravicí velmi kritizován, je v boji proti katalánské nezávislosti účinnější než Rajoy. Pro radikální separatisty je však velmi nepříjemné, že je premiérem Sánchez. Katalánci by dali přednost někomu z PP, jelikož jejich poselství o Španělsku a demokracii jsou jasnější než u PSOE. PSOE je méně nacionalistická strana, což také dokazuje koalice s Podemos (rozhovor s Ignaciem Molinou, 2021).

⁷¹ Za vzpouru a zpronevěru byli odsouzeni rovněž Raül Romeva (12 let), Jordi Turull (12 let) a Dolors Bassa (12 let). Následovaly tresty odnětí svobody pouze za vzpouru, které obdržely Joaquim Forn (10 let), Josep Rull (10 let), Jordi Sánchez (9 let), Carme Forcadell (11 let) a Jordi Cuixart (9 let). Jediní tři obžalovaní, kteří stanuli před soudem na svobodě, Santi Vila, Carles Mundó a Meritxell Borràs, byli odsouzeni k jednomu roku a osmi měsícům zákazu činnosti a deseti měsícům pokuty s denním poplatkem 200 eur (Rincón 2019).

⁷² Demonstrace desetitisíců Katalánců (podle policie se jednalo o 525 tisíc lidí, podle organizátorů jich bylo tři čtvrtě milionu) blokovaly na řadě míst autonomní oblasti silnice, dálnice nebo také letiště. Při protestech bylo zraněno až 600 lidí, přičemž přibližně dvě desítky skončili v nemocnicích. Podle médií byli i čtyři zranění, kteří přišli při střetech s policií o oko, jelikož policie zasahovala rovněž gumovými projektily. Demonstranti v několika částech regionu zapalovali auta, kontejnery a při střetech s policií házeli zápalné láhve či dlažební kostky (Cordero 2019).

Dne 18. října 2019 uvedl, že bude chránit právo na demonstrace, což je základní demokratický princip. Odsoudil však násilnosti během protestů: *„Stát disponuje všemi mechanismy, které zaručují demokratickou zákonnost a soužití v Katalánsku. Násilné činy nebudou beztrestné. Budeme garantovat a chránit výkon práva na demonstrace, které jsou výrazem síly naší demokracie.“*

Upozornil rovněž na řádné chování španělské vlády a nepříznivé jednání Generalitat, tedy konkrétně jeho předsedy: *„Vláda @PSOE obnovuje veřejný pořádek a chrání katalánskou společnost před násilníky. Děláme to sami, protože předseda Generalitat neodsuzuje násilí ani neuznává většinu Katalánců, kteří si nepřejí nezávislost“*, uvedl dne 21. října 2019.

Obdobně hovořil i 23. října 2019, kdy se snažil vyvrátit interpretaci Quima Torry, podle kterého šlo během demonstrací pouze ke konfliktu mezi násilníky a katalánskou policií a znovu upozornil na ochranu katalánských občanů centrální vládou: *„Torra násilí neodsuzuje a tvrdí, že došlo ke střetům mezi násilníky a Mossos. Mýlí se. To, co se stalo, je násilný útok na katalánskou společnost, a byly to bezpečnostní síly a sbory, které bránily občany. #NyníJednota“*

Sánchez ve svých diagnostických rámcích jasně identifikoval, kdo je tím „dobrým“ a kdo tím „špatným“. V několika svých příspěvcích upozornil na neuspokojivé jednání Generalitat či přímo jeho předsedy Quima Torry, které neodsoudilo násilí v Katalánsku, což byla podle Sáncheze jeho politická a morální povinnost. Uvedl rovněž, že ten, kdo obnovil veřejný pořádek a chránil katalánskou společnost, byla španělská vláda. V několika svých publikacích rovněž zmínil, že násilníci nikdy nezlomí španělský stát.

3.1.3.2 Prognostické rámce

Již od začátku propuknutí demonstrací odsoudil Pedro Sánchez násilí, které probíhalo v Katalánsku. Uvedl, že se kvůli této záležitosti sejde s představiteli PP (Partido Popular), Cs (Ciudadanos) a UP (Unidas Podemos), aby projednali ochranu obyvatel Katalánska. Rovněž vyjádřil podporu FCS, tedy Ozbrojeným silám a bezpečnostním sborům. *„Důrazné odsouzení násilí, které se snaží narušit soužití v Katalánsku. Dnes se setkám s vedoucími představiteli PP, Cs a UP, abych*

jím sdělil odhodlání vlády zajistit bezpečnost, a to pevně, přiměřeně a jednotně. Veškerá naše podpora FCS“ publikoval 16. října 2019.

Dne 21. října se předseda madridské vlády osobě vydal do Katalánska, aby se obeznámil se situací probíhající v regionu. V příspěvku z tohoto dne rovněž zmínil, že je třeba jasně odsoudit násilí a připomněl předsedovi Generalitat jeho závazky: *„Dnes se vydávám do Barcelony, abych se seznámil s vývojem situace policistů zraněných při nepokojích. V dopise jsem panu Torrovi připomněl povinnosti každého veřejného činitele: otevřeně odsoudit násilí, chránit bezpečnostní složky, které proti němu bojují, a vyhýbat se občanským neshodám.“*

V souvislosti s nadcházejícími volbami do centrálního parlamentu, plánované na 10. listopadu 2019, informoval o svých prioritách na následující volební období, mezi které patřila rovněž katalánská krize: *„Konsolidace růstu a spravedlivé rozdělení bohatství, vzorová politika pro získání důvěry veřejnosti a řešení krize koexistence v Katalánsku. To budou mé priority. Zanechávám vám dnešní rozhovor v @LaVanguardia“*, uvedl dne 3. listopadu 2019. Zmínil také spravedlivé rozdělení bohatství, přičemž odkazoval na rozdělení finančních prostředků mezi autonomní oblasti. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, Katalánsko mimo jiné usiluje o fiskální pakt⁷³, jelikož Madridu dlouhodobě vyčítá nespravedlivé přerozdělování financí. V rozhovoru pro deník La Vanguardia⁷⁴ se Pedra Sáncheze rovněž dotázali, zda považuje trest odnětí svobody pro katalánské separatisty za přiměřený. Předseda vlády odpověděl, že z hlediska jeho postavení si nemůže dovolit kvalifikovat tento rozsudek. Musí se jím řídit a žádat, aby byl dodržován. Dále uvedl, že *„hnutí za nezávislost musí být sebekritické. Když mě Torra žádá o dialog, říkám ano, dialog je důležitý, nezbytný a naléhavý, ale nejnaléhavější je obnovit dialog mezi Katalánci, kteří jsou pro osamostatnění a kteří jsou proti. Avšak pouze v případě, že dojde k odsouzení násilí, respektování zákonnosti a výslovnému uznání druhé strany, která se staví proti nezávislosti. Poté můžeme zahájit fázi dialogu, která vyvrcholí dohodou, jež může logicky počítat s*

⁷³ Koncept spočívá v tom, že majorita vybraných daní si ponechává autonomní oblast a neodevzdává je do společné kasy v Madridu. Jak již bylo zmíněno, Katalánsko dlouhodobě argumentuje tím, že doplácí na chudší regiony Španělska.

⁷⁴ Deník La Vanguardia ve svém dalším článku zmínil, že katalánská situace může ovlivnit výsledky voleb do centrálního parlamentu tím způsobem, že dojde k nárůstu preferencí ultrapravicové strany Vox, tedy zastávce španělského nacionalismu (Juliana 2019).

podporou národních politických sil.“ Autor článku rovněž uvedl, že je to poprvé, co socialisté vsadili na katalánskou metropoli (Carol 2019).

Volby do centrálního parlamentu ovládla PSOE (120 mandátů), následovala PP (88 mandátů), Vox (52 mandátů), zastávající španělský nacionalismus, Unidas Podemos (35 mandátů) a také katalánská ERC (13 mandátů) či Junts per Catalunya (8 mandátů) (Junta Electoral Central 2019). Hlasování o vyjádření důvěry vládě bylo následně plánováno na leden 2020, kde by značnou roli mohla hrát právě Esquerra Republicana de Catalunya (ERC).

Pedro Sánchez si však udržel na následující měsíce podobný diskurz jako doposud. Ve svém příspěvku ze dne 6. listopadu 2019 uvedl: *„Nikdo není nad zákonem. Puigdemont je na útěku před spravedlností. Budeme usilovat o to, aby ho španělský soudní systém se všemi svými zárukami mohl soudit nestranně. Státní zastupitelství má podporu vlády při obraně zákona a obecného zájmu.*“

Následovalo hlasování o důvěře vládě plánované na 5. ledna 2020⁷⁵. Pro vyslovení důvěry potřeboval předseda centrální vlády Sánchez absolutní většinu, tedy nejméně 176 poslaneckých hlasů, získal jich však jen 166. Muselo se tak konat druhé kolo hlasování o důvěře, které proběhlo 7. ledna 2020. Pro kabinet Sáncheze následně hlasovalo 167 poslanců, proti bylo 165. Vznik vlády⁷⁶ tak umožnila ERC, jejíž poslanci se zdrželi hlasování (La Vanguardia 2020). Sánchez musel přislíbit, že bude existovat jednací stůl o nezávislosti Katalánska, který by se měl scházet pravidelně každý měsíc. Zde by měli jednat zástupci centrální vlády a katalánské vlády. Tuto podmínku ale vymyslela ERC, Junts per Catalunya a ostatní strany se k tomuto staví negativně⁷⁷ (rozhovor s Imrichem Klimentem, 2021). Od tohoto momentu můžeme pozorovat změnu diskurzu ze strany Pedra Sáncheze.

Dne 22. ledna 2020 publikoval například o finanční pomoci katalánské továrně Nissan: *„Zachování zaměstnanosti v továrně Nissan v Barceloně je*

⁷⁵ Byla vytvořena koalice dvou politických stran, tedy PSOE (které předsedal Pedro Sánchez) a Unidas Podemos. Vznikla tak první koalici po více než čtyřiceti letech.

⁷⁶ Ve druhém kole hlasování o důvěře stačí prostá většina.

⁷⁷ Pomoc ERC tak má velký vliv na španělskou a katalánskou politiku. Sánchez nyní do jisté míry cítí jistý „dluh“ vůči Kataláncům. Což samozřejmě ERC dobře ví a snaží se toho dlouhodobě využívat. Bylo několik momentů, velice patrných, kdy se španělská vláda v Madridu v řadě otázek orientuje tím směrem, kterým to chce ERC. Jedná se například o vyjednávání o milosti či amnestii pro organizátory nezákonného referenda z roku 2017. Vláda po dohodě s ERC připravovala novelu trestního zákoníku, která by umožnila dát těmto odsouzeným ať už milost nebo se dokonce hovoří o jakési amnestii (rozhovor s Imrichem Klimentem, 2021).

zaručeno. Během našeho dnešního setkání v #Davos2020 španělská vláda a @Alliance_RNM znovu potvrdily naši ochotu pokračovat ve spolupráci na zajištění životaschopnosti továrny.“ Pomoc ERC při vzniku Sánchezova kabinetu Katalánsku přinesla rovněž více peněz v investicích od centrální vlády (rozhovor s Ivanem Jančárkem, 2021).

Předseda centrální vlády jel 6. února 2020 osobně do Barcelony, aby zde mohl jednat s Quimem Torrou: „Dnes jsem se vydal do Palau de la Generalitat, abych se setkal se současným premiérem a vedl dialog, abych vyjádřil vůli milionů lidí v Katalánsku a ve Španělsku, kteří chtějí dát šanci jednání a naději. Je čas pokročit.“ Rovněž uvedl, že oceňuje tón a bezpochyby i náklonnost premiéra Torry k dialogu. Smyslem tohoto setkání bylo podle Sáncheze ukázat jejich upřímnou vůli k dohodě a zahájit novou cestu dialogu. Výsledkem jednání bylo podepsání dohody dne 7. února 2020 mezi Barcelonou a madridskou vládou, která měla rozvinout prostor pro diskusi. „Chceme-li, aby Španělsko vyletělo výš, potřebujeme více motorů růstu, potřebujeme společné vedení. Dnes podepisujeme dohodu mezi španělskou vládou a městem Barcelona, čímž znovu otevíráme prostor pro činnost a dialog, abychom společně řešili potřeby občanů“ uvedl ve stejný den Pedro Sánchez.

Dne 12. února 2020 vyzval vůdce španělské opozice Pabla Casada (PP), aby se připojil k vyjednávání s katalánskými separatisty: „Za sedm let vlády PP se konala dvě nezákonná referenda a vyhlášení nezávislosti. Dnes existují dvě možnosti: pokračovat v konfrontaci, nebo dát šanci spolupráci. Pane Casado, vyzývám vás, abyste se připojil k dialogu a dohodě. Vytvořte loajální opozici vůči Španělsku.“ Rovněž upozornil, že za vlády PP v souvislosti s katalánskou krizí “nikdo nevyhrál“ a že dialog s autonomními oblastmi je stejně důležitý jako dialog mezi vládou a opozicí.

Na PP se obrátil rovněž 26. února 2020, kdy žádal o spoluodpovědnost strany a vyzval k přijetí španělské rozmanitosti: „Za sedm let vlády PP se v Katalánsku konala dvě nezákonná referenda a byla vyhlášena nezávislost. Žádáme je o spoluodpovědnost. Zaměňují rovnost s uniformitou. Nemůžete bránit Španělsko, pokud ho nepřijmete v jeho rozmanitosti.“ Také uvedl, že od PP očekává určitou empatii. Podle Sáncheze problém současných vůdců PP spočívá v tom,

že si pletou rovnost s uniformitou, což není totéž. Připomněl, že jeho vláda zdědila skutečné fiasko a územní selhání.

Prognostické rámce Pedra Sáncheze se dělí na dvě období. Nejprve od října 2019, tedy začátek sledovaného období, kdy měl předseda madridské vlády poněkud ofenzivnější diskurz. Kritizoval ho za neodsouzení násilí během demonstrací v Katalánsku, kdy ve většině případů rovněž připomněl zajištění bezpečnosti obyvatel pouze z jeho iniciativy. Předsedovi katalánské vlády vyčítal rovněž to, že nevede dialog s tou částí obyvatel, která je proti vyhlášení nezávislosti. Vyzval proto rovněž k jednotě a soužití se všemi obyvateli autonomní oblasti. Změnu v jeho diskurzu však můžeme pozorovat po vzniku nové vlády za pomoci ERC. Jen pár dní po vyjádření důvěry se osobně vydal do Barcelony, kde dal jasně najevo jeho strategii. Tím bylo zahájit novou cestu k dialogu a dospět k dohodě mezi oběma stranami. Vyzval rovněž vůdce opozice a jeho stranu Partido Popular, aby se připojil k vyjednávání s independentisty a tedy přijal Španělsko v jeho rozmanitosti. Argumentoval také tím, že dialog se španělskými autonomními oblastmi je stejně důležitý jako dialog mezi vládou a opozicí.

3.1.3.3 *Motivační rámce*

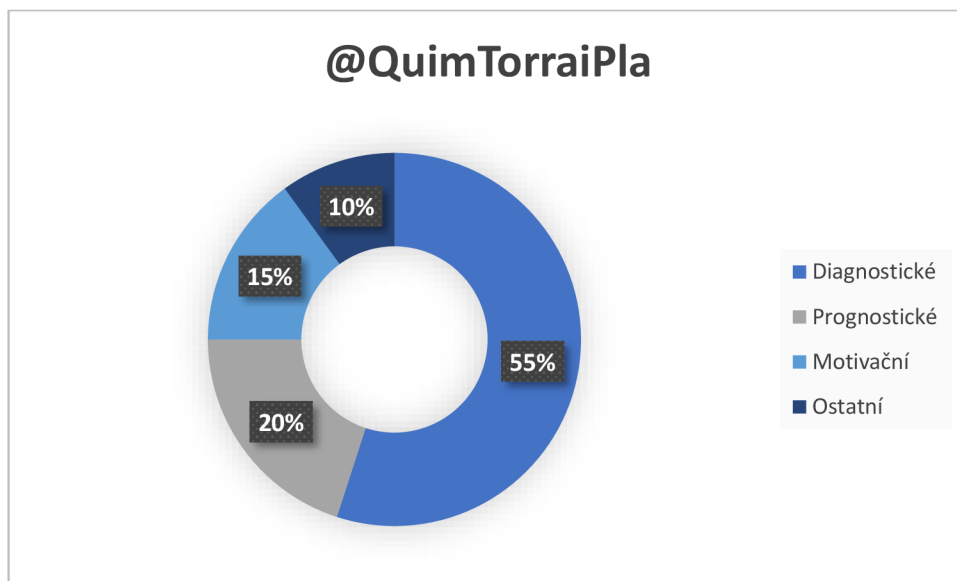
Motivační rámce Pedra Sáncheze se týkaly, stejně jako u Mariana Rajoye, poděkování policejním složkám, soudům či vyjádření podpory a solidarity katalánským občanům. „*Bez ohledu na to, jak složitá je mise, jak nebezpečná je záchrana, jak náročná je operace, víme, že se vždy můžeme spolehnout na naše muže a ženy z @guardiacivil. Vždy ve službách občanů. DÉKUJEME*“ poděkoval ve svém příspěvku dne 12. října 2019 Civilní strážci.

Během probíhajících demonstrací v Katalánsku poděkoval rovněž Mossos d'Esquadra (katalánskému policejnímu sboru) a vyjádřil vděčnost za obranu regionu: „*Chci vyjádřit uznání a vděčnost vlády a všech občanů mužům a ženám z @policia, @guardiacivil a @mossos, kteří s mimořádnou profesionalitou a koordinovaností chrání veřejné svobody a občanská práva v Katalánsku*“ publikoval dne 16. října 2019.

Podporu vyjádřil dne 21. října 2019 také přímo obyvatelům Katalánska a připomněl jednání vlády pro zajištění pořádku: „*Právě jsem mluvil se starostou*

kdy odkazoval na práva Katalánců upírané centrální vládou, "abraçades" (objetí), které posílal vězněným katalánským politikům, politikům v belgickém exilu nebo občanům podporující jeho osobu. Mnohdy publikoval rovněž slova "parlament" (parlament), "llibertat" (svoboda), "catalans" (Katalánci) či "autodeterminació" (sebeurčení), kdy odkazoval na právo Katalánců na sebeurčení. Na rozdíl od Puigdemonta nezmiňoval ve velké míře stranu, které je součástí, tedy Junts per Catalunya. Méně také, než jeho předchůdce užíval slova jako Španělé či Španělsko.

Graf č. 5 Použití rámců Quimem Torrou

Na grafu č. 5 můžeme vidět užití rámců katalánského předsedy vlády během druhého sledovaného období. Nejvíce užíval rámců diagnostických, kde stejně jako Carles Puigdemont kritizoval španělskou vládu. V menší míře užíval rámce prognostické, ve kterých uvedl, co všechno je potřeba vykonat. Podobně jako jeho předchůdce tak spíše identifikoval problém či poukazoval na špatné strategie španělské vlády, než aby navrhoval konkrétní řešení. Nejméně využíval rámce motivační. Na rozdíl od předsedů centrální vlády publikoval nemnoho tweetů z kategorie ostatní, publikace se týkaly například podpory kurdského lidu během agrese ze strany Turecka.

3.1.4.1 Diagnostické rámce

Násilné demonstrace⁷⁸ probíhající v říjnu 2019, zapříčiněné rozsudkem španělského nejvyššího soudu ohledně katalánských politiků, odsoudila řada separatistů včetně regionální vlády. Katalánský premiér Quim Torra uvedl: „*nesmíme dopustit, aby se takové incidenty děly v naší zemi. Musí to ihned skončit.*“ Poté, co ho předseda centrální vlády Sánchez vyzval, aby ihned odsoudil násilí odehrávající se v regionu, zanedlouho jasně uvedl, že „*odsuzují násilí, které probíhá v ulicích Katalánska.*“

Dne 19. října 2019 reagoval Quim Torra na svém Twitteru následovně: „*Poučení, žádné. Moje reakce na odmítnutí dialogu Pedra Sáncheze.*“ Odkazoval na dopis zasláný předsedovi madridské vlády, v němž zmínil, že ho Sánchez nemůže poučovat, aby odsoudil násilí a bojoval proti němu. Uvedl, že on i hnutí za nezávislost vždy bojovali a vždy odsoudili každé násilí. Kritizoval španělského premiéra za to, že odmítá vést jakýkoli druh dialogu, kdy zcela nespravedlivý rozsudek nad lidmi, kteří prosazují mír a demokracii, rozpoutal rozhořčení Katalánců. Dle Torry se jedná o naprostou nezodpovědnost. Připomněl, že od té doby, kdy se stal opět španělským premiérem⁷⁹, je opět zřejmé, že ke Katalánsku nemá žádný politický vztah ani pro něj nemá žádný plán. V závěru dopisu zmínil, že hnutí za nezávislost bude vždy požadovat dialog, vždy bude připravené mluvit o legitimním právu Katalánska na uplatnění práva na sebeurčení. Předsedovi centrální vlády vzkázal, ať „*nehledá výmluvy tam, kde nejsou, a převezme svou odpovědnost za demokratické provádění politiky.*“

V říjnu 2019 se katalánský expremiér Carles Puigdemont dostavil v Bruselu na prokuraturu⁸⁰. Belgický soudce nechal katalánského expremiéra na svobodě a nestanovil žádnou kauci. Podmínkou však bylo, že Puigdemont nesmí bez svolení místních úřadů opustit Belgie (García 2019). Torra na rozhodnutí reagoval dne 29. října 2019, přičemž připomněl strategii Madridu, tedy strategii útlaku: „*Vítám*

⁷⁸ Podle médií (El País, El Confidencial, El Independiente) je za radikálními skupinami zejména organizace Výbor na obranu republiky (CDR).

⁷⁹ Volby do centrálního parlamentu proběhly v dubnu 2019, Sánchezově kabinetu však nebyla vyslovena důvěra. Proto následovaly 10. listopadu předčasné parlamentní volby, kdy byl předsedou vlády opět Pedro Sánchez.

⁸⁰ Důvodem bylo obnovení evropského zatykače. Puigdemont dal najevo snahu spolupracovat s belgickými úřady, jelikož odmítá vydání španělské justici, protože ji nepovažuje za nezávislou.

rozhodnutí belgické justice odložit jednání o vydání Carlese Puigdemonta. Španělská vláda mezitím trvá na jediné strategii, kterou umí: hrozbě a represí. Velké objetí, @KRLS (Carles Puigdemont)!“

Dne 6. listopadu 2019 reagoval na tweet Pedra Sáncheze ze stejného dne, kdy předseda centrální vlády publikoval, že nikdo nestojí nad zákonem a je nutné, aby Puigdemont stanul před španělským soudem. Uvedl, že bude usilovat o to, aby ho španělský soudní systém mohl soudit nestranně. V závěru dodal, že státní zastupitelství má podporu vlády při obraně zákona a obecného zájmu. Torra následně uvedl, že tím předseda madridské vlády dal najevo, že by španělský soudní systém nebyl nestranný: *„Pane předsedo španělské vlády: Dnes jste vyhodili do vzduchu ‚španělský soudní systém‘, ‚záruky‘ a ‚nestrannost‘. Řekl jste, že státní zastupitelství na vás závisí. A když se obracíte na předsedu Katalánska, chovejte se k němu se ctí a úctou.“*

Před soudem stanul dne 18. listopadu 2019 sám Quim Torra. Čelil obžalobě za neuposlechnutí výzvy španělské volební komise (JEC), která požadovala odstranění separatistických symbolů z budov regionální vlády během předvolební kampaně. Podle žalobců neodstranil před dubnovými parlamentními volbami žluté stužky⁸¹, transparenty s nápisem „Svobodu pro politické vězně“ a další symboly, jež podle prokurátora i JEC vyjadřují názor pouze části Katalánců a před volbami by se neměly objevovat na vládních budovách⁸² (Cercós 2019). Ve stejný den se ve svém příspěvku ospravedlňoval tím, že pouze plnil svou povinnost: *„Ano, neuposlechl jsem příkaz JEC. Splnil jsem svou povinnost předsedy vlády: bránit práva a svobody občanů Katalánska. Moc děkuji všem, kteří mě podpořili, vaše podpora mi dodala sílu!“* Torra následně uvedl, že výzva k odstranění byla ilegální. Dodal, že ji nařídila instituce nekompetentní k tomuto úkonu.

Dne 27. prosince 2019 kauzu okomentoval tím, že se Španělsko porušuje základní práva a svobody, když se ho snaží zbavit mandátu pomocí JEC: *„Španělský stát je báječným strojem na porušování základních práv. Nyní se snaží zbavit mé funkce prostřednictvím JEC. Opakuji, co jsem řekl TSJC (Nejvyšší soud*

⁸¹ Žluté stužky se nosí a rozmisťují na podporu katalánských politických vězňů.

⁸² Komise je toho názoru, že veřejné úřady nemohou používat symboly, jelikož musí respektovat politickou neutralitu.

Katalánska): pouze katalánský parlament, sídlo národní suverenity, politicky rozhoduje o volbě nebo změně premiéra.“

Na rozdíl od Pedra Sáncheze, předseda katalánské vlády nezměnil diskurz ani po hlasování o důvěře v lednu 2020. Příklad můžeme vidět v publikaci ze dne 30. ledna 2020: *„TC (Ústavní soud Španělska) schvaluje pozastavení činnosti vedoucích představitelů referenda o nezávislosti, jelikož se vzepřeli demokratickému státu // Je to přesně naopak: stát se autoritářským a násilným způsobem vzepřel demokratickému referendu o sebeurčení.“* V první části odkazoval na titulěk článku⁸³ La Vanguardia. Následně se snažil vysvětlit, že se ale jedná o opak, jelikož je to španělský stát, kdo se nechová demokraticky.

Dne 31. ledna 2020 reagoval na zdůvodnění obžaloby Jordiho Cuixarta, které uvádí, že předseda Òmnium Cultural Cuixart provádí vlastní výklad skutečností a nepovažuje je za trestný čin. Torra následně uvedl, že *„je to neslušné, zvrácené a zlověstné. Odsuzují svobodu myšlení. Proto nemůžeme udělat krok zpět při obraně základních práv všech.“*

Quim Torra ve svých diagnostických rámcích jasně identifikoval problém a rovněž označil toho, kdo je tím „dobrým“ a kdo tím „špatným“. Za viníka jednoznačně označil španělského premiéra, kterého kritizoval za to, že odmítá vést jakýkoli druh dialogu a nepředkládá žádné konstruktivní návrhy, ale pouze výhrůžky a urážky. Za nepřipustné považoval nezodpovědné chování Sáncheze a také jeho zanedbání povinností. Problém v Katalánsku idenfikoval jako problém demokracie, represe a svobody. Podle Torry španělská vláda nejedná demokraticky, ale používá pouze strategii represe. Několikrát uvedl, že problémem je Španělsko, které porušuje lidská práva a svobody a upírá Katalánsku právo na sebeurčení. Došlo rovněž k legitimizaci jeho jednání během předvolební kampaně, tedy když neodstranil separatistické symboly z budov regionální vlády. Uvedl, že plnil své povinnosti předsedy vlády, což je bránit práva a svobody občanů Katalánska. Na rozdíl od Pedra Sáncheze tak měl po celou dobu sledovaného období obsahově stejný styl diskurzu.

⁸³<https://www.lavanguardia.com/politica/20200130/473218255008/tribunal-constitucional-junqueras-cargos-publicos.html>

3.1.4.2 Prognostické rámce

Dne 21. října 2019 Quim Torra publikoval příspěvek, kde jasně vymezil požadavky hnutí za nezávislost: „*Španělsko, sedni si, diskutuj a naslouchej katalánskému lidu. Požadujeme: 1. Mír a konec represí, 2. Svobodu a demokracii a 3. Sebeurčení.*“ Stejně jako v diagnostických rámcích, i zde připomněl nedemokratické chování španělské vlády. Jasně uvedl, že se od svého cíle uplatnit právo na sebeurčení nenechá odradit žádnými prostředky: „*Ani represe, ani hrozby dalšího uplatňování článku 155, ani pokuty, ani vězení, ani preventivní odsouzení, ani požadavky TC (Ústavní soud Španělska) ... Nic nás nezastaví: uděláme to znovu. Náš závazek uplatnit právo na sebeurčení nemá cestu zpět*“, zveřejnil dne 26. října 2019

V souvislosti s výsledky voleb vyzval Pedra Sáncheze, aby převzal odpovědnost a začal vést dialog s katalánskými představiteli: „*Není možné vládnout Španělsku bez naslouchání Katalánska. Blahopřeji PSOE jako vítězi španělských voleb a žádám úřadujícího předsedu vlády pana Pedra Sáncheze, aby se ujal své odpovědnosti. #ŠpanělskoSedniSiADiskutuj*“, uvedl dne 10. listopadu 2019.

Dne 17. listopadu 2019 hovořil o jasné odpovědi na žalobu kvůli neodstranění separatistických symbolů z budov regionální vlády. Podle Torry totiž došlo k porušování základních práv a svobod: „*Dnes se nebudu proti ničemu bránit, protože jsem splnil svou povinnost předsedy vlády: hájit práva a svobody. Zítřka obviním stát z porušování mých práv a práv všech občanů. Moc děkuji všem, kteří mě podpořili. Posílám objetí.*“ Následně dodal, že „*represe se zastaví pouze nezávislostí*“.

Španělská volební komise (JEC) zrušila dne 3. ledna 2020 poslanecký mandát Quimu Torrovi. Dle katalánské ústavy musí předseda vlády vykonávat současně funkci poslance, Torra tak zrušením poslaneckého mandátu ztratil nárok na post premiéra (Vila 2020). Torra následně oznámil, že je to pouze katalánský parlament, kdo ho může zbavit mandátu: „*Dokud katalánský parlament nerozhodne jinak, budu i nadále poslancem a premiérem Katalánska a budu vykonávat své povinnosti. Proto jsem na zítřek svolal naléhavé a mimořádné plenární zasedání. Plénum se musí vyslovit pro zamítnutí tohoto usnesení, které je v rozporu se zákonem*“, zveřejnil ve stejný den. V souvislosti s rozhodnutím JEC dal jasně

najevo své stanovisko: „*Jsem členem parlamentu a předseda katalánské vlády a @parlamentcat (katalánský parlament) je představitelem suverenity Katalánců. Účinky usnesení JEC neuznáváme*“, zveřejnil dne 10. ledna 2020.

Katalánský předseda vlády následně reagoval na vyjádření Evropského parlamentu. Pro porozumění je třeba zmínit volby do Evropského parlamentu v květnu 2019, kam byli zvoleni katalánští separatisté Oriol Junqueras, Carles Puigdemont a Antoni Comín. Španělská justice jim však neumožnila vykonávat mandát europoslance. V prosinci 2019 rozhodl Soudní dvůr Evropské unie, že Oriol Junqueras, vězněný katalánský politik, získal svým květnovým zvolením mandát europoslance a společně s ním i poslaneckou imunitu. Centrální vláda však tvrdí, že katalánští politici europoslanci nejsou, jelikož nepřevzali mandát, a imunitu proto nemají (Pellicer 2019). Dne 6. ledna 2020 však Evropský parlament zveřejnil vyjádření, v návaznosti na rozsudek Soudního dvora EU, že vezme na vědomí zvolení poslanců Junquerase, Puigdemonta⁸⁴ a Comína. Ve stejný den Torra zveřejnil jasné návrhy řešení: „*Okamžité propuštění vicepremiéra Junquerase. Neplatnost procesu posuzování. Fraška skončila. Španělsko se musí podřídít, a to hned.*“

Předseda katalánské vlády ve svých prognostických rámcích zřetelně identifikoval strategie a cíle. Hned ve svém prvním příspěvku zmínil nejdůležitější požadavky, a to konec represí ze strany madridské vlády, svobodu, demokracii a právo katalánského národa na sebeurčení. Tyto požadavky zmiňoval v mnoha jeho příspěvcích. Jeho následující žádost byla rovněž amnestie pro politické vězně, kteří byli odsouzeni za organizování referenda o nezávislosti v roce 2017. Jasně uvedl, že dokud bude předsedou katalánské vlády, bude tento mandát hájit vždy a všude, kde to bude potřeba. Rovněž ve svých prognostických rámcích často kritizoval španělskou vládu za porušování základních práv a svobod. Mnohokrát uvedl, že jediná cesta proti španělskému útlaku je nezávislost Katalánska. Rovněž v jeho prognostických rámcích jsme neviděli změnu v diskurzu po lednu 2020, jak tomu bylo u Pedra Sáncheze.

⁸⁴ Belgický soudce se tak rozhodl přerušit řízení o vydání Carlese Puigdemonta do Španělska. Bývalý předseda katalánské vlády podle něj požívá imunity jako poslanec Evropského parlamentu (Pellicer 2019).

3.1.4.3 Motivační rámce

Ve svých motivačních rámcích poděkoval všem obyvatelům, kteří protestovali proti rozsudku pro katalánské politiky a motivoval je, že jsou slyšet více než nikdy předtím: *„Moc děkuji všem, kteří se dnes odpoledne zmobilizovali proti nespravedlnosti odsouzení #politickýchvězňů. Všichni společně jsme dali najevo, že náš hlas je slyšet odhodlaně, a ještě odhodlaněji než kdykoli předtím“*, publikoval dne 14. října 2019.

V souvislosti s říjnovými demonstracemi vyjádřil Torra podporu #MarxesPerLaLibertat, tedy pochodům za svobodu: *„Gratulujeme #PochodůmZaSvobodu, které naplnily zemi! Děkujeme vám všem, kteří jste prokázali občanskou a mírovou sílu hnutí za nezávislost! Zvítězíme a vždy vpřed, vždy vpřed!“* zveřejnil 18. října 2019. Jelikož se protesty během pár dnů radikalizovaly, dne 20. října 2019 projevil podporu rovněž účastníkům demonstrace a zasaženým rodinám: *„Trvalý kontakt s ministrem zdravotnictví o vývoji zraněných při událostech na ulici. Jsem velmi znepokojen situací dívky hospitalizované ve Vall d'Hebron a policie v Sant Pau. Přeji rychlé uzdravení. Vyjadřuji svou podporu rodinám.“*

Dne 17. listopadu 2019 poděkoval svým podporovatelům za důvěru a potvrdil jeho cíl, tedy nezávislost katalánského státu: *„Je to již rok a půl, co jsem slíbil funkci katalánského premiéra 've věrnosti vůli katalánského lidu zastoupeného v parlamentu'. Děkuji vám za důvěru, kterou jste mi projevili, a znovu potvrzuji svůj závazek neúnavně pracovat na dokončení procesu osamostatnění.“*

Závěr

Cílem práce bylo zjistit, jak španělské politické elity rámuji problematiku katalánského separatismu a jak probíhala jejich vzájemná interakce. Pozornost byla zaměřena na to, jaké strategie politické elity využívaly a zdali je možné zaznamenat proměny v diskurzu ze strany představitelů centrální či katalánské vlády. Byla analyzována dvě časová období na diskurzivní úrovni, v podobě čtyř stovek tweetů, a to za pomoci programovacího jazyka R a s využitím konceptu rámování. První sledované období bylo časově omezeno od září 2017 do ledna 2018, tedy během uskutečnění nezákonného referenda za vlády Carlese Puigdemonta, předsedy Generalitat, a Marianu Rajoye ze strany centrální vlády. Druhé sledované období bylo vybráno od října 2019, tedy před volbami do centrálního parlamentu, do března 2020, kdy následovalo období po vzniku centrální vlády za pomoci katalánské ERC. Sledována tak byla vláda Pedra Sáncheze ze strany Madridu a Quima Torry, předsedy katalánské vlády. Práce došla k závěru, že odlišný diskurz je možné pozorovat pouze ze strany Pedra Sáncheze, a to konkrétně po hlasování o důvěře vládě, kdy ke vzniku jeho kabinetu pomohla katalánská ERC.

Diskurz Mariana Rajoye byl po celou dobu sledovaného období konstantní. Vyznačoval se spíše ofenzivním stylem jednání. Na základě interpretace mraků slov práce došla k závěru, že jeho nejčastěji užívané slovo bylo "españa" (Španělsko), ve smyslu Španělsko jako celek a na rozdíl od Pedra Sáncheze užíval slovo "cataluña" (Katalánsko) v mnohem větší míře. Často rovněž publikoval slova spojená se zákonem či ústavou, čímž dával najevo jeho postoj, prosazování právního státu a zákonnosti. Většina tweetů napsaných Rajoyem se týkala identifikace strategie, nejčastěji tak využíval rámce prognostické. Oproti Sánchezovi však publikoval více motivačních a diagnostických rámců, zaměřoval se tedy více na identifikaci problému a motivaci obyvatel než jeho nástupce.

Mariano Rajoy ve svých diagnostických rámcích zahrnuje jasné označení viníka a identifikaci problému. Představitel Generalitat, tedy především Carlese Puigdemonta, označil jako viníky za vzniklou situaci, jelikož od začátku svého mandátu usilovali o odtržení Katalánska od španělského státu. Jako problém tedy diagnostikuje snahu o odtržení Katalánska, jelikož se jedná o nezákonné jednání rozporující ústavě. Často také uváděl, že odtržení Katalánska není možné, jelikož

suverenita patří všem Španělům a nelze si přivlastnit vůli celého národa. Ve svých prognostických rámcích dal Rajoy jasně najevo, co všechno je potřeba vykonat. Po uskutečnění nezákonného referenda navrhl jasnou strategii, tedy aktivaci čl. 155 Ústavy. Usiloval o zlepšení koexistence v Katalánsku a návratu Generalitat k právu. Podle Rajoye je návrat k zákonnosti předpokladem jakéhokoli demokratického dialogu. Motivační rámce měl zaměřené na vyjádření podpory a vděku státním institucím, resp. jejich zaměstnancům. Na rozdíl od Sáncheze si Mariano Rajoy zachoval po celé sledované období stejný diskurz.

Rovněž Carles Puigdemont se během celého sledovaného období vyznačoval stejným charakterem diskurzu, který lze považovat za velmi radikální. Dle mraků slov bylo pro katalánského předsedu vlády nejužívanější slovo "catalunya" (Katalánsko), ve srovnání s jeho nástupcem užíval ve větší míře také slova spojená se Španělskem. Nejvíce publikoval rámců diagnostických, stejně jako Quim Torra. Prognostických rámců měl mnohem méně než diagnostických, z čehož vyplývá, že spíše identifikoval problém či poukazoval na špatné strategie Rajoyovy vlády, než aby navrhoval konkrétní řešení.

Puigdemont ve svých diagnostických rámcích zřetelně identifikoval problém a označil viníka. Jako zásadní problém označil potřebu samostatného státu Katalánska, přičemž argumentoval právem národa na sebeurčení. Za viníka označuje jednoznačně madridskou vládu a konkrétně pak Mariana Rajoye. Kritizoval je především z policejní brutality, represím za svobodu slova a svobodu myšlení a za neschopnost vést dialog s katalánskou vládou. Puigdemont uvedl, že jeho strategie je strategie naděje, a tedy míru. Častokrát zmínil, že dialog byl a vždy bude jeho volbou k řešení politických konfliktů. Rovněž ve svých prognostických rámcích vyzýval k respektování výsledků voleb 21. prosince, kdy většinu získaly separatistické strany nebo k propuštění katalánských politických vězňů. Jeho motivační rámce byly spjaty především s prosincovými volbami 2017, tedy k mobilizaci obyvatel za účelem zvýšení podpory jeho strany Junts per Catalunya.

Předseda centrální vlády ve druhém sledovaném období, Pedro Sánchez, změnil styl diskurzu po vyjádření důvěry vládě za pomoci ERC, kdy lze sledovat umírněnější přístup a větší spolupráci s katalánskými separatisty. Z analýzy mraků slov Sáncheze vyplývá, že nejčastěji užil slovo "gobierno" (vláda), kdy chtěl

zdůraznit aktivity své vlády a publikoval méně tweetů týkajících se Katalánska než jeho předchůdce. Ve větší míře ale publikoval příspěvky prognostického rázu, zaměřil se tedy více na návrhy řešení než Rajoy. Na rozdíl od tehdejšího premiéra jeho tweety neobsahovaly tolik diagnostických rámců, tzn. nevyjadřoval se tak často ohledně identifikace problému.

Diagnostické rámce využil Sánchez pro zřetelnou identifikaci toho, kdo je tím „dobrým“ a kdo tím „špatným“. Za toho „špatného“ označil Generalitat či přímo jeho předsedu Quima Torru. Kritizoval je především v souvislosti s neodsouzením násilí během listopadových demonstrací, kdy Katalánci protestovali proti rozsudku pro separatisty. Vždy jasně oznámil, že ten, kdo chrání Katalánci a obnovil veřejný pořádek, byl Sánchez a jeho vláda. Předsedovi katalánské vlády vyčítal rovněž to, že nevede dialog s tou částí obyvatel, která je proti vyhlášení nezávislosti⁸⁵. Prognostické rámce následně využil pro sdělení strategie vlády, což bylo zajištění bezpečnosti katalánských obyvatel. Mnohokrát rovněž vyzval k jednotě a soužití se všemi obyvateli v autonomní oblasti. Změnu v jeho diskurzu však můžeme pozorovat po vyslovení důvěře Sánchezově vládě za pomoci ERC, kdy došlo k větší umírněnosti a větší podpoře katalánských politiků. Jen pár dní po vyjádření důvěry se osobně vydal do Barcelony, kde dal jasně najevo jeho strategii. Tou bylo zahájit novou cestu k dialogu a dospět k dohodě mezi oběma stranami. Sánchez musel přislíbit, že bude existovat jednací stůl o nezávislosti Katalánska, jehož účastníci by se měli scházet pravidelně každý měsíc. Zde by měli jednat zástupci centrální vlády a katalánské vlády. Vyzval rovněž vůdce opozice a jeho stranu Partido Popular, aby se připojil k vyjednávání s independentisty a tedy přijal Španělsko v jeho rozmanitosti.

Stejně jako u Carlese Puigdemonta, Quim Torra si po celou dobu sledovaného období zachoval radikální diskurz. Patrnou změnu v jeho přístupu nelze pozorovat ani po vyslovení důvěře vládě za pomoci katalánských separatistů. Během sledovaného období nejčastěji užíval slovo "catalunya" (Katalánsko), na rozdíl od svého předchůdce užíval méně slova spojená se Španělskem. Nejvíce užíval rámců diagnostických, v menší míře publikoval rámce prognostické.

⁸⁵ Pro připomenutí, v roce 2019 dle Centra pro výzkum veřejného mínění Katalánska hlasovalo pro nezávislost regionu pouze 36,7 % obyvatel.

Podobně jako jeho předchůdce tak spíše identifikoval problém či poukazoval na špatné strategie španělské vlády, než aby navrhoval konkrétní řešení.

Quim Torra ve svých diagnostických rámcích jasně identifikoval problém a rovněž označil viníka. Tím byla centrální vláda a španělský premiér, které obviňoval z toho, že odmítají vést jakýkoli druh dialogu a nepředkládají žádné konstruktivní návrhy, ale pouze výhrůžky a urážky. Častokrát uvedl, že problémem je chování madridské vlády, jelikož jedná v rozporu s demokratickými principy, užívá strategii represe, porušuje lidská práva a svobody a upírá Katalánsku právo na sebeurčení. Torra ve svých prognostických rámcích také artikuloval strategie a cíle. Hned na začátku sledovaného období zmínil jeho nejzásadnější požadavky, a to konec represí ze strany madridské vlády, svobodu, demokracii a právo katalánského národa na sebeurčení. Mnohokrát připomínal, že hnutí za nezávislost vždy prosazovalo a bude prosazovat mír a demokracii. Častokrát rovněž vyzýval k propuštění katalánských politických vězňů odsouzených za organizování nezákonného referenda. Uvedl, že jediná cesta proti španělskému útlaku je nezávislost Katalánska. V motivačních rámcích děkoval svým příznivcům či vyjádřil podporu pochodům za svobodu.

Prostor pro další výzkum se pochopitelně nabízí v dalším sledování katalánsko-separatistického vývoje. Existují určité signály, které by mohly naznačovat umírněnější vztahy mezi centrální a katalánskou vládou v budoucích letech. Jednak soustavně klesá podpora Katalánců pro nezávislý stát. Dále pak zvolení⁸⁶ nového předsedy Generalitat Pere Aragonèse z ERC, tedy z mnohem umírněnější strany, než jakou je Junts per Catalunya. Jistý posun je již patrný v tom, že sánchezův kabinet udělil v červnu 2021 milost katalánským separatistům odsouzeným za organizování nezákonného referenda. To, zdali další vývoj povede ke konstruktivnímu dialogu mezi centrální a katalánskou vládou, nezbyvá než sledovat. Práce také ukázala, že sociální síť Twitter je vhodnou platformou pro analýzu diskurzu politiků v kontextu úzce zaměřeného tématu, jakým je např. katalánský separatismus. Zejména pak v zemích jako je Španělsko, kde vzhledem k vzrůstajícímu počtu uživatelů nabývá tato sociální síť každým dnem na významu.

⁸⁶ Po volbách uskutečněných v únoru 2021.

Prohlášení o dostupnosti dat:

Data, na jejichž základě byla zpracována analytická část, jsou volně k dispozici na: <https://figshare.com/s/0c64a627cae4a22523ad>

Prameny a literatura

Literatura:

- Balcells, Albert et al. 2011. *Historia de Catalunya*. Barcelona: L'esfera dels llibres.
- Baar, Vladimír. 2002. *Národy na prahu 21. století: emancipace nebo nacionalismus?* Ostrava: Tilia.
- Bateson, Gregory. 1987. *Steps to an Ecology of Mind: Collected Essays in Anthropology, Psychiatry, Evolution and Epistemology*. Northvale, N.J.: Aronson.
- Beasley, R. K., Kaarbo, J., Lantis, J. S., & Snarr, M. T. (2012). *Foreign policy in comparative perspective: Domestic and international influences on state behavior*. Cq Press.
- Benford, D. Robert. 1997. „An Insider's Critique of the Social Movement Framing Perspective.“ *Sociological Inquiry* 67, č. 4, 409-430.
- Blumler, Jay G.; Coleman, Stephen (2009). *The internet and democratic citizenship: Theory, practice and policy*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN: 9780511818271 <https://doi.org/10.1017/CBO9780511818271>
- Brian, Paltridge. 2012. *Discourse analysis: an introduction*. New York: Continuum.
- Buben, Radek. 2010. *Stále rozdělované Španělsko*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- Cabestan, J.-P., & Pavković, A. (2013). *Secessionism and separatism in Europe and Asia: to have a state of one's own*. Routledge.
- Checkel, Jeffrey T. 2006. „Tracing Causal Mechanisms.“ *International Studies Review* 8, č. 2, 362-370.
- Drulák, Petr. 2008. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha: Portál.
- Drulák, Petr. 2010. *Teorie mezinárodních vztahů*. 2. vyd. Praha: Portál.
- Duverger, Maurice. 1965. *Political parties. Their organization and Activity in the Modern State*. London: Methuen & Co; New York: John Wiley & Sons.
- Feichtinger, Jiří. 2011. *Ústava pro Evropu*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Disertační práce.
- Fiala, V., & Říhová, B. (2002). *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace*. Moneta-FM.
- Finnemore, M., & Sikkink, K. (2001). Taking stock: the constructivist research program in international relations and comparative politics. *Annual Review of*

Political Science, 4(1), 391–416.

- Gellner, Ernest. 1993. *Národy a nacionalismus*. Praha: Josef Hříbal.
- Gellner, Ernest. 2003. *Nacionalismus*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Goffman, Erving. 1986. *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Boston: Northeastern University Press.
- Guzzini, Stefano. 2000. „A Reconstruction of Constructivism in International Relations.“ *European Journal of International Relations* 6, č. 2, 147-182.
- Guzzini, Stefano. 2006. *Constructivism and International Relations: Alexander Wendt and his critics*. New York: Routledge.
- Hajer, Maarten. 1995. *Politics of Environmental Discourse: Ecological Modernization and the Policy Process*. Oxford: Oxford University Press.
- Haman, M., & Školník, M. (n.d.). *Politicians on Social Media: base de datos online de los miembros de los parlamentos nacionales en Twitter*.
- Hendl, Jan. 2012. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Hroch, Miroslav. 2003. *Pohledy na národ a nacionalismus*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Hrubeš, Milan. 2009. *NE základnám: argumenty a jejich rámování*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra politologie. Diplomová práce.
- Hopf, Ted. 1998. „The Promise of Constructivism in International Relations Theory.“ *International Security* 23, č. 1, 171-200.
- Chalupa, Jiří. 2010. *Španělsko: Stručná historie států*. Praha: Libri.
- Johnstone, Barbara. 2008. *Discourse Analysis*. Malden: Blackwell Publishing.
- Jørgensen, M. W., & Phillips, L. J. (2002). *Discourse analysis as theory and method*. Sage.
- Kilian, Petr. 2019. *Katalánsko a právo národů na sebeurčení*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra mezinárodního a evropského práva. Disertační práce.
- Lněnička, M. I. L. (2011). Vybrané texty z politické geografie. *Elportál*.
- López-García, Guillermo (2016). “'New' vs 'old' leaderships: the campaign of Spanish general elections 2015 on Twitter”. *Communication & society*, v. 29, n. 3, pp. 149-168. <https://doi.org/10.15581/003.29.3.149-168>

- López-Meri, Amparo; Marcos-García, Silvia; Casero-Ripollés, Andreu (2017). "What do politicians do on Twitter? Functions and communication strategies in the Spanish electoral campaign of 2016". *El profesional de la información*, v. 26, n. 5, pp. 795-804. <https://doi.org/10.3145/epi.2017.sep.02>
- Luengo, Julian et al. 2005. „From Centralism to Decentralization.“ *European Education* 37, č. 1, 46-48.
- Lyon, P. (1976). Separatism and Secession in the Malaysian Realm, 1948-65. *The Politics of Separatism, Op. Cit*, 19, 69.
- Maříková, Hana, Petrusek, Miloslav, Vodáková, Alena et al. 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.
- Milliken, Jennifer. 1999. „The Study of Discourse in International Relations: A Critique of Research and Methods“. *European Journal of International Relations* 5, č. 2, 225-254.
- Muñoz, Isidro Sepúlveda. 2018. *Nación y nacionalismos en la España de las autonomías*. Madrid: Centro de Estudios Políticos y Constitucionales.
- Ocelík, Petr a Černoš, Filip. 2012. *Konstruktivismus a energetická bezpečnost v mezinárodních vztazích*. Brno: Masarykova univerzita.
- OSN. 1966. *Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech*. New York: OSN.
- Pašek, Roman. 2013. *Vojenské operace Evropské unie pohledem konstruktivistické teorie mezinárodních vztahů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra politologie a evropských studií. Diplomová práce.
- Pavliček, Václav a kol. 1998. *Ústavní právo a státověda: Obecná státověda*. Praha: Leges.
- Pérez Dasilva, Jesús; Meso Ayerdi, Koldobico; Mendiguren Galdospín, Terese (2018). "Do Spanish political leaders interact with the media and journalists via Twitter?" *Communication and society*, v. 31, n. 3, pp. 299-317. <https://doi.org/10.15581/003.31.3.299-317>
- Piknerová, L. (2011). Formování španělského regionalismu a jeho proměny ve 20. století. *Politologická Revue*, 17(2), 53–74.
- Pouliot, Vincent. 2007. „Subjectivism: Toward a Constructivist Methodology“. *International Studies Quarterly* 51, č. 2, 359-384.
- Prat de la Riba, Enric. 1906. *La nacionalitat catalana*. Barcelona: Tipografia L'Anuari de la Exportació.
- Real Instituto Elcano. 2019. *El conflicto independentista en Cataluña*. Madrid: Real Instituto Elcano.

- Rosůlek, Přemysl. 2014. *Politický secesionismus: Allen Buchanan a jeho kritici*. Brno: Barrister.
- Rufai, S. R., & Bunce, C. (2020). World leaders' usage of Twitter in response to the COVID-19 pandemic: a content analysis. *Journal of Public Health*, 42(3), 510–516.
- Silverman, David. 1997. *Qualitative research: Theory, method and practice*. London: Sage.
- Skrbková, Veronika. 2009. *Kořeny katalanismu a katalánského nacionalismu a jeho současná situace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Diplomová práce.
- Smith, Anthony. 1991. *National identity*. New York: Penguin Books.
- Smith, Anthony D. 1999. *Myths and Memories of the Nation*. Oxford: Oxford University Press.
- Smith, Steve, Hadfield, Amelia a Dunne, Tim. 2008. *Foreign Policy: Theories, Actors, Cases*. Oxford: Oxford University Press.
- Snow, D. A., Rochford Jr, E. B., Worden, S. K., & Benford, R. D. (1986). Frame alignment processes, micromobilization, and movement participation. *American Sociological Review*, 464–481.
- Snow, A. David a Benford, D. Robert. 1988. *Ideology, Frame Resonance and Participant Mobilization*. London: JAI Press.
- Snow, A. David a Benford, D. Robert. 2000. „Framing Processes and Social Movements: An Overview and Assessment.“ *Annual Review of Sociology* 26, č. 1, 611-639.
- Sørensen, G. (2008). The case for combining material forces and ideas in the study of IR. *European Journal of International Relations*, 14(1), 5–32.
- Strmiska, Maxmilián. 2003. *Katalánské politické strany: Katalánské strany a regionální stranicko-politický systém v letech 1977-2002*. Brno: Anton Pasienska.
- Strmiska, Maxmilián et al. 2005. *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů*. Praha: Portál.
- Školník, M. (2020). The Role of Discursive Behavior in the Colombian Conflict. *Vojenské Rozhledy*, 29(1), 102–115.
- Tichý, L., & Karlova, U. (2010). *Sovereignty and integration: paradoxes and development within Europe today*. Centre for Comparative Law, Law Faculty of Charles University in Prague.
- Ucelay-Da Cal, Enric. 2018. *Breve historia del separatismo catalán*. Barcelona: B. Penguin Random House Grupo Editorial.

Ústava Španělska. 1978.

Wendt, Alexander. 1992. „Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics.“ *International Organization* 46, č. 2, 391-425.

Ostatní prameny:

Rozhovor s Ignaciem Molinou, hlavním výzkumníkem Real Instituto Elcano, Madrid, Španělsko, 2021.

Rozhovor s Imrichem Klimentem, diplomatem na Velvyslanectví ČR v Madridu, agenda vnitřní politika Španělska, Madrid, Španělsko, 2021.

Rozhovor s Ivanem Jančárkem, velvyslancem ČR v Madridu, Madrid, Španělsko, 2021.

Internetové zdroje:

Amnesty International. <https://www.amnesty.org/en/>

Arechederra, Luis P. 2017. „Prisión incondicional para Oriol Junqueras y siete exconsejeros de la Generalitat“. *ABC*. Dostupné na: https://www.abc.es/espana/abci-fiscalia-pide-prision-incondicional-para-oriol-junqueras-y-siete-exconsejeros-generalitat-201711021220_noticia.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F (11. 6. 2021)

Carol, Màrius. 2019. „Pedro Sánchez: Si el independentismo no hace autocrítica, será difícil el diálogo“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20191103/471339218694/pedro-sanchez-entrevista-psoe-elecciones-campana.html> (16. 6. 2021)

Centre d'Estudis d'Opinió. <https://ceo.gencat.cat/es/>

Cruz, Carmen. 2018. „Zoido cifra en 87 millones el coste del despliegue policial en Cataluña por el referéndum del 1-O“. *RTVE*. Dostupné na: <https://www.rtve.es/noticias/20180118/zoido-cifra-87-millones-coste-del-despliegue-policial-cataluna-referendum-del-1/1662720.shtml> (11. 6. 2021)

Cruz, Marisa. 2017. „Rajoy cesa a todo el Govern y convoca elecciones catalanas el 21 de diciembre“. *El Mundo*. Dostupné na: <https://www.elmundo.es/espana/2017/10/27/59f33d27e5fdeac54b8b4647.html> (10. 6. 2021)

Cercós, Laura. 2019. „La Junta Electoral Central ordena a Torra quitar todos los lazos de edificios públicos antes del viernes“. *El País*. Dostupné na: https://elpais.com/politica/2019/10/02/actualidad/1570029832_187427.html (20. 6. 2021)

Cordero, Dani. 2019. „Las protestas independentistas colapsan el aeropuerto de Barcelona“. *El País*. Dostupné na: https://elpais.com/ccaa/2019/10/14/catalunya/1571042788_418131.html?rel=lista-poyo (14. 6. 2021)

Díez, Anabel. 2017. „El Gobierno aplica el artículo 155 para destituir a Puigdemont y sus consejeros“. *El País*. Dostupné na: https://elpais.com/politica/2017/10/21/actualidad/1508572466_221699.html (13. 6. 2021)

García, Luis. 2013. „Mas anuncia la pregunta de la consulta: '¿Quiere que Catalunya sea un Estado?' Y si es así, ¿independiente?“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20131212/54395453465/artur-mas-anuncia-pregunta-de-la-consulta.html> (28. 4. 2021)

García, Luis. 2018. „Sánchez ante el reto catalán: de reconocer que Catalunya es una nación al 155“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20180601/443978551644/pedro-sanchez-reto-catalan-catalunya-nacion-articulo-155.html> (17. 6. 2021)

García, Luis. 2019. „El juez deja en libertad sin fianza a Puigdemont tras la nueva euroorden del TS“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20191018/471043703317/carles-puigdemont-autoridades-belgas-euroorden-abogados.html> (14. 6. 2021)

Generalitat de Catalunya. <https://web.gencat.cat/ca/>

González, Miguel. 2010. “España se compromete a aportar un 9 % de la asistencia a Grecia“. *El País*. Dostupné na: https://elpais.com/diario/2010/03/25/economia/1269471602_850215.html (7. 6. 2021)

Instituto de Estadística de Cataluña. <https://www.idescat.cat/>

Instituto Nacional de Estadística. <https://www.ine.es/>

Juliana, Enric. 2019. „Las llamas de Barcelona elevan a Vox“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20191021/471095631325/vox-barcelona-manifestaciones-disturbios-altercados-ciudadanos-pp.html> (16. 6. 2021)

Junta Electoral Central. <http://www.juntaelectoralcentral.es>

Masreal, Fidel. 2014. „Mas se queda solo con su propuesta alternativa al 9-N“. *El Periódico*. Dostupné na: https://www.elperiodicoextremadura.com/noticias/espana/mas-queda-solo-propuesta-alternativa-9-n_832654.html (27. 4. 2021)

Mayor Ortega, Leonor. 2017. „Rajoy requiere a Puigdemont que aclare en cinco días si ha declarado la independencia y abre la vía del 155“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20171011/431980364192/rajoy-requerimiento-puigdemont-gobierno-govern-independencia-articulo-155.html> (9. 6. 2021)

Menéndez, María. 2017. „El Parlament declara la independencia de Cataluña de forma unilateral e inicia el camino hacia la república“. *RTVE*. Dostupné na: <https://www.rtve.es/noticias/20171027/parlament-declara-independencia-cataluna/1630750.shtml> (9. 6. 2021)

Ministerio del Interior. <http://www.interior.gob.es/>

Missé, Andreu. 2010. „La semana en que la crisis griega llegó a España“. *El País*. Dostupné na:

https://elpais.com/diario/2010/05/13/espana/1273701626_850215.html
(7. 6. 2021)

Movimiento15M. <http://www.movimiento15m.org/>

Navarro, Mayka. 2017. „Por qué la Policía sí y los Mossos no“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20171002/431732894350/por-que-la-policia-si-y-los-mossos-no.html> (5. 6. 2021)

Noguer, Miquel. 2015. „Los independentistas ganan las elecciones y pierden su plebiscito“. *El País*. Dostupné na: https://elpais.com/ccaa/2015/09/27/catalunya/1443387513_045607.html (28. 4. 2021)

Norman, Jeremy. 2017. „Catalonia deserves independence as much as any other state“. *The Spectator*. Dostupné na: <https://www.spectator.co.uk/article/catalonia-deserves-independence-as-much-as-any-other-state> (12. 6. 2021)

Òmnium Cultural. <https://www.omnium.cat/ca>

Parlament de Catalunya. <https://www.parlament.cat/>

Pellicer, Lluís. 2019. „Europa falla que Junqueras gozaba de inmunidad desde que fue elegido eurodiputado“. *El País*. Dostupné na: https://elpais.com/politica/2019/12/19/actualidad/1576740542_146745.html (18. 6. 2021)

Puente, Arturo. 2017. „Puigdemont anuncia el referéndum sobre la independencia de Catalunya para el próximo 1 de octubre“. *El Diario*. Dostupné na: https://www.eldiario.es/catalunya/politica/puigdemont-anuncia-referendum-independencia-catalunya_1_3349490.html (3. 6. 2021)

Redacción de El Confidencial. 2017. „¿Por qué lucen lazos amarillos las solapas de los 'indepes' en Cataluña?“ *El Confidencial*. Dostupné na: https://www.elconfidencial.com/espana/cataluna/2017-10-27/independencia-cataluna-pleno-parlament-lazos-amarillos-jordis_1467968/ (15. 6. 2021)

Redacción de El Diario. 2014. „Pablo Iglesias prepara su candidatura a las europeas: Me han pedido que dé el paso“. *El Diario*. Dostupné na: https://www.eldiario.es/politica/pablo-iglesias-juan-carlos-monedero-candidato-europeas-podemos_1_5085192.html (20. 4. 2021)

Redacción de El País. 2003. „ICV suscribe el pacto para formar un Gobierno tripartito en Cataluña junto a PSC y ERC“. *El País*. Dostupné na: https://elpais.com/elpais/2003/12/11/actualidad/1071134220_850215.html (12. 4. 2021)

Redacción de El País. 2012. „Cataluña pide el concierto económico sin el apoyo del PSC ni del PP“. *El País*. Dostupné na:

https://elpais.com/ccaa/2012/07/25/catalunya/1343207775_756495.html
(10. 4. 2021)

Redacción de El País. 2020. „Así le hemos contado la sesión de investidura en la que Pedro Sánchez ha sido elegido presidente“. *El País*. Dostupné na: https://elpais.com/politica/2020/01/07/actualidad/1578381271_871745.html?rel=li stapoyo (18. 6. 2021)

Redacción de El País. 2020. „España participa por primera vez en una cumbre de los Balcanes con presencia del líder de Kosovo“. *El País*. Dostupné na: <https://elpais.com/espana/2020-05-05/espana-participa-por-primera-vez-en-una-cumbre-de-los-balcanes-con-presencia-del-lider-de-kosovo.html> (14. 4. 2021)

Redacción de El Periódico. 2017. „Un herido por el impacto de una pelota de goma en Barcelona“. *El Periódico*. Dostupné na: <https://www.elperiodico.com/es/politica/20171001/las-pelotas-de-goma-vuelven-a-catalunya-en-el-referendum-unilateral-del-1-o-6323646> (10. 6. 2021)

Redacción de La Vanguardia. 2012. „Rajoy se opone a reconocer Kosovo porque es lo que conviene al interés general de los españoles“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20120314/54268843937/rajoy-opone-reconocer-kosovo-porque-conviene-al-interes-general-espanoles.html>
(20. 4. 2021)

Redacción de La Vanguardia. 2017. „Puigdemont y miembros del Govern destituido se trasladan a Bélgica“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20171030/432486059857/carles-puigdemont-govern-bruselas.html> (10. 6. 2021)

Redacción de La Vanguardia. 2019. „JxCat, ERC y la CUP pactan una resolución para reivindicar el derecho de autodeterminación“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20191022/471142030690/roger-torrent-desoye-tribunal-constitucional-permite-resolucion-erc-jxcat-cup-autodeterminacion-monarquia.html> (16. 6. 2021)

Redacción de La Vanguardia. 2020. „Investidura Pedro Sánchez: Últimas noticias en directo“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20200107/472672597453/investidura-pedro-sanchez-presidente-espana-debate-votacion-gobierno-psoe-unidas-podemos-erc-congreso-ultima-hora-hoy-en-directo.html> (18. 6. 2021)

Rincón, Reyes. 2019. „Sentencia del ‘procés’: penas de 9 a 13 años para Junqueras y los otros líderes por sedición y malversación“. *El País*. Dostupné na: https://elpais.com/politica/2019/10/14/actualidad/1571033446_440448.html?rel=li stapoyo (16. 6. 2021)

Springerová, Pavlína. 2019. „Španělská krize a Katalánsko.“ *Listy*. Dostupné na: <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=192&clanek=021923> (14. 2. 2021)

Suárez, Olga. 2017. „En directo: Junts pel Sí y la CUP negocian cuándo poder votar la declaración de independencia“. *La Voz de Galicia*. Dostupné na: <https://www.lavozdeg Galicia.es/retransmision/espana/2017/10/19/directojunts-pel-cup-negocian-poder-votar-declaracion-independencia/01071508393852598705830.htm> (10. 6. 2021)

The editorial staff of Al Jazeera. 2017. „World reacts as Catalonia calls for independence“. *Al Jazeera*. Dostupné na: <https://www.aljazeera.com/news/2017/10/28/world-reacts-as-catalonia-calls-for-independence> (29. 5. 2021)

Vila, Laia. 2020. „Quim Torra inhabilitado por la JEC“. *La Vanguardia*. Dostupné na: <https://www.lavanguardia.com/politica/20200103/472680850915/quim-torra-inhabilitado-jec-junta-electoral-central-junqueras-reacciones-ultima-hora-en-directo.html> (21. 6. 2021)